

۸۷- رَضُوا : خشنود شدند - الْخَوَالِفِ :

خانه نشینان (زنان، کودکان، بیماران) -

طَبَعَ : مهر (غفلت) خورده است -

لَا يُفْقَهُونَ : نمی فهمند

۸۸- جَاهِدُوا : جهاد کردند - الْمُفْلِحُونَ :

رستگاران

۸۹- أَعَدَّ : آماده کرده است - الْأَنْهَارُ :

نهرها - الْفَوْزُ : نجات و پیروزی

۹۰- الْمُعْذِرُونَ : عذر داران - الْأَعْرَابُ :

بادیه نشینان عرب - لِيُؤْذَنَ : تا اجازه

(ماندن) داده شود - قَعَدَ : در خانه

نشستند (جهاد را ترک کردند) - كَذَّبُوا :

دروغ گفتند - سَيُصِيبُ : به زودی

می رسد

۹۱- الْمَرْضَى : بیماران - لَا يَجِدُونَ :

نمی یابند - يُنْفِقُونَ : انفاق کنند - حَرَجٌ :

گناهی - نَصَحُوا : خیرخواهی کنند -

الْمُحْسِنِينَ : نیکوکاران - سَبِيلٍ : راهی (برای عتاب)

۹۲- مَا آتَوْكَ : به نزد تو بیایند - لِتَحْمِلَهُمْ : تا آنان را سوار بر مرکبی کنی - لَا أَجِدُ : رک : ۹۱- تَوَلَّوْا : روی گردانند -

أَعْيُنُهُمْ : چشمانشان - تَفْيِضُ : لبریز می شود - الدَّمْعُ : اشک - حَزَنًا : از اندوه - أَلَّا يَجِدُوا : اینکه نیابند - يُنْفِقُونَ :

رک : ۹۱

۹۳- السَّبِيلُ : رک : ۹۱- يَسْتَأْذِنُونَكَ : از تو اجازه می خواهند - رَضُوا : رک : ۸۷- الْخَوَالِفِ : رک : ۸۷- طَبَعَ : رک : ۸۷

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَكِنَّ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُدْرَوْنَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَنُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَآلُهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لَتَرْضُوا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾ مِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ مِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

۹۴- يَعْتَذِرُونَ : عذر می آورند - لَنْ تُؤْمِنَ

لَكُمْ : هرگز (سخنان) شما را باور

نمی کنیم - قَدْ نَبَأَنَا : ما را آگاه کرده

است - سَيَرَى : قطعاً می بینند - تُدْرَوْنَ :

بازگردانده می شوید - الشَّهَادَةِ : آشکار

۹۵- سَيَحْلِفُونَ : به زودی سوگند

می خورند - انْقَلَبْتُمْ : بازگردید - لَنُعْرِضُوا :

تا صرف نظر کنید - عَنْهُمْ : از (مجازات)

آنان - أَعْرِضُوا : روی گردانید - رَجِسٌ :

پلیدی - مَآلُهُمْ : جایگاهشان

۹۶- يَحْلِفُونَ : رک : ۹۵ - لَتَرْضَوْا : تا

راضی شوید - لَا يَرْضَى : راضی نمی شود -

الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ : قوم نافرمان

۹۷- الْأَعْرَابُ : بادیه نشینان عرب - أَشَدُّ

كُفْرًا وَ نِفَاقًا : (دارای) کفر و نفاق بیشتر -

أَجْدَرُ : سزاوارتر - أَلَّا يَعْلَمُوا : که ندانند

۹۸- الْأَعْرَابُ : رک : ۹۷ - يَتَّخِذُ : می شمرد - مَغْرَمًا : غرامت - يُنْفِقُ : انفاق می کند - يَتَرَبَّصُّ : انتظار می کشد -

الدَّوَائِرَ : حوادث ناگوار - عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ : حادثه ناگوار بر آنان باد

۹۹- الْأَعْرَابُ : رک : ۹۷ - الْيَوْمِ الْآخِرِ : روز قیامت - يَتَّخِذُ : رک : ۹۸ - يُنْفِقُ : رک : ۹۸ - قُرْبَاتٍ : وسیله تقرب -

صَلَوَاتٍ : وسیله جلب درودها - قُرْبَةً : مایه تقرب - سَيُدْخِلُهُمُ : به زودی آنان را داخل می کند

وَالسَّيْقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمَنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ وَمِنْ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ
سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾
وَأُخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ
سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ
مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ
إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَىٰ اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ وَأُخَرُونَ مُرْجُونَ لِمِ
اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

۱۰۰- السَّيْقُونَ : پیشگامان - اتَّبَعُوهُمْ :

از آنان پیروی کردند - رَضِيَ : خشنود

شده است - أَعَدَّ : آماده کرده است -

الْأَنْهَارُ : نهرها - أَبَدًا : برای همیشه -

الْفَوْزُ : نجات و پیروزی

۱۰۱- مِّن : من + مِّن - الْأَعْرَابِ : بادیه

نشینان عرب - مَرَدُوا : عادت کرده‌اند -

لَا تَعْلَمُهُمْ : تو آنان را نمی‌شناسی -

سَنُعَذِّبُهُمْ : به زودی آنان را عذاب

می‌کنیم - مَرَّتَيْنِ : دو بار - يُرَدُّونَ :

بازگردانده می‌شوند

۱۰۲- أُخَرُونَ : دیگرانی (از آنان) -

اعْتَرَفُوا : اعتراف کرده‌اند - ذُنُوبِهِمْ :

گناهانشان - خَلَطُوا : به هم آمیخته‌اند -

آخَرَ سَيِّئًا : کار بد دیگر - عَسَى :

شاید، بسا - أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ : که توبه

آنان را بپذیرد

۱۰۳- خُذْ : بگیر - تُطَهِّرُهُمْ : آنان را پاک می‌کنی - تُزَكِّيهِمْ : پاکیزه‌شان می‌نمایی - صَلِّ : درود فرست - صَلَاتُكَ :

درود تو - سَكَنٌ : مایه آرامش

۱۰۴- التَّوَّابُ : بسیار توبه‌پذیر

۱۰۵- سَيَرَى : قطعاً می‌بینند - سَتُرَدُّونَ : به زودی بازگردانده می‌شوید - الشَّهَادَةِ : آشکار - يُنَبِّئُكُمْ : شما را آگاه

می‌گرداند

۱۰۶- أُخَرُونَ مُرْجُونَ : گروه دیگری واگذار شده‌اند - لِأَمْرٍ : به فرمان - إِمَّا : یا - يُعَذِّبُهُمْ : آنان را عذاب می‌کند -

يَتُوبُ عَلَيْهِمْ : رک : ۱۰۲

۱۰۷- **اِتَّخَذُوا** : ساختند - **ضِرَارًا** : برای

ضرر زدن - **اِرْصَادًا** : برای کمینگاه

ساختن - **حَارِبَ** : به جنگ پرداخته‌اند -

لِيَحْلِفُنَّ : قطعاً سوگند می‌خورند - **اِنْ**

اَرَدْنَا : نمی‌خواستیم - **الْحُسْنَى** : نیکی -

يَشْهَدُ : گواهی می‌دهد - **كُذِّبُونَ** :

دروغ‌گویان

۱۰۸- **لَا تَقُمْ** : (به نماز) نایست - **اَبَدًا** :

هرگز - **اُسُسَ** : تأسیس شده است -

اَحَقُّ : سزاوارتر - **رِجَالٌ** : مردانی -

يُحِبُّونَ : دوست دارند - **اَنْ يَتَطَهَّرُوا** :

که پاک شوند - **الْمُطَهَّرِينَ** : پاکیزگان

۱۰۹- **اُسُسَ** : رک : ۱۰۸ - **رِضْوَانٍ** :

خشنودی - **خَيْرٌ** : بهتر - **شَفَا** : لبه،

کناره - **جُرْفٍ** : پرتگاهی - **هَارٍ** : سست -

اِنْهَارَ : در شرف سقوط قرار گرفته است

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَارْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ
وَلِيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ
﴿٧٠﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ اَبَدًا لَّمَسْجِدٌ اُسُسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ اَوَّلِ
يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿٧١﴾ اَفَمَنْ اُسَسَ بُنْيَانُهُ
عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اُسَسَ بُنْيَانُهُ
عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧٢﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً
فِي قُلُوبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧٣﴾
﴿٧٤﴾ اِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ
بَارًا لَهُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْانجِيلِ
وَالْفُرْقَانِ وَمَنْ اَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٥﴾

بِه

۱۱۰- **لَا يَزَالُ... رِيبَةً** : پیوسته (سبب) شک می‌شود - **بَنَوْا** : بنا کرده‌اند - **اَنْ تَقَطَّعَ** : اینکه پاره پاره شود

۱۱۱- **اِشْتَرَى** : خریده است - **يُقَاتِلُونَ** : می‌جنگند - **يَقْتُلُونَ** : کشته می‌شوند - **مَنْ اَوْفَى** : چه کسی وفادارتر است؟ -

اِسْتَبْشِرُوا : شاد باشید - **بَيْعِكُمْ** : معامله‌تان - **بَايَعْتُمْ** : معامله کردید - **الْفَوْزُ** : نجات و پیروزی

۱۱۲- **التَّائِبُونَ** : توبه کنندگان -

السَّائِحُونَ : روزه داران - **الزَّكَاةَ** :

رکوع کنندگان - **السَّاجِدُونَ** :

سجده کنندگان - **بَشِيرٌ** : مژده بده

۱۱۳- **مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ** : سزاوار پیامبر نیست -

أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَهُ : که طلب آمرزش کنند -

وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ : هر چند خویشاوند

باشند - **مَا تَبَيَّنَ** : اینکه آشکار شده است -

أَصْحَابُ الْحَجِيمِ : اهل دوزخ

۱۱۴- **أَبِيهِ** : پدرش (سرپرستش) -

مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ : وعده‌ای که به او

داده بود - **تَبَيَّنَ** : آشکار شد - **عَدُوٌّ** :

دشمن **تَبَرَّأَ مِنْهُ** : با او قطع رابطه کرد -

أَوَّاهٌ : بسیار تضرع کننده - **حَلِيمٌ** :

بردار

۱۱۵- **مَا كَانَ اللَّهُ** : خدا (اصلاً) قصد ندارد -

التَّائِبُونَ الْعِلِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ
الرَّكَعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْحَجِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ
اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ
حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ
حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾
إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ
اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ
فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ
مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾

لِيُضِلَّ : که گمراه کند - **هَدَيْتُهُمْ** : آنان را هدایت کرده - **حَتَّىٰ يُبَيِّنَ** : تا اینکه روشن کند - **مَا يَتَّقُونَ** : آنچه باید

(از آن) بپرهیزند

۱۱۶- **مُلْكٌ** : پادشاهی - **يُحْيِي** : زنده می کند - **يُمِيتُ** : می میراند - **وَلِيٌّ** : دوست، سرپرست - **نَصِيرٌ** : یاور

۱۱۷- **تَابَ** : (با رحمت و نعمت) برگشت - **اتَّبَعُوهُ** : از او پیروی کردند - **سَاعَةِ الْعُسْرَةِ** : هنگام سختی (در راه جنگ

تبوک) - **مَا كَادَ يَزِيغُ** : اینکه نزدیک بود منحرف شود - **فَرِيقٍ** : گروهی - **رَءُوفٌ** : دلسوز

۱۱۸- **الثَّالِثَةِ** : (آن) سه نفر - **خُلِفُوا** :

(امرشان) به تأخیر افتاد - **ضَاقَتْ** : تنگ

شد - **بِمَا رَحِبَتْ** : با همه وسعتش -

ظَنُّوا : یقین کردند - **لَا مَلْجَأَ** : (هیچ)

پناهگاهی نیست - **تَابَ عَلَيْهِمْ** : (با

رحمت و نعمت) برگشت - **لِيَتُوبُوا** : تا

توبه کنند - **التَّوَابُ** : بسیار توبه پذیر

۱۲۰- **مَا كَانَ لِ...** : سزوار ... نیست -

الْأَعْرَابِ : بادیه نشینان عرب - **أَنْ**

يَتَخَلَّفُوا : که تخلف و تأخیر کنند -

لَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ : جان

خودشان را بر جان او ترجیح ندهند -

لَا يُضَيِّبُهُمْ : به آنان نمی رسد - **ظَمًا** :

تشنگی - **نَصَبٌ** : رنج، خستگی -

خَمَصَةٌ : گرسنگی - **لَا يَطْعُونَ** : قدم

نمی گذارند - **مَوْطِئًا** : جایگاهی - **يَغِيظُ** :

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ
بِمَا رَحِبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ
مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا
بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَٰلِك بِأَنَّهُمْ لَا يُضَيِّبُهُمْ ظَمًا
وَلَا نَصَبٌ وَلَا خَمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْعُونَ مَوْطِئًا
يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾
وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ
وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

بج

(که) به خشم می آورد - **لَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا** : به هیچ پیروزی در برابر دشمن نایل نمی شوند - **كُتِبَ** : نوشته

شود - **لَا يُضَيِّعُ** : تباه نمی کند

۱۲۱- **لَا يَنْفِقُونَ** : (در راه خدا) انفاق نمی کنند - **نَفَقَةً صَغِيرَةً** : انفاق کوچکی - **لَا يَقْطَعُونَ** : نمی پیمایند - **وَادِيًا** :

سرزمینی - **كُتِبَ** : رک : ۱۲۰ - **لِيَجْزِيَهُمْ** : تا به آنان پاداش دهد - **أَحْسَنَ** : نیکوترین

۱۲۲- **مَا كَانَ** : حق ندارند - **لِيَنْفِرُوا** : که (برای جهاد) بیرون روند - **كَافَّةً** : همگی - **لَوْلَا نَفَرَ** : چرا بیرون نرفته اند -

لِيَتَفَقَّهُوا : تا آگاهی پیدا کنند - **لِيُنْذِرُوا** : تا بیم دهند - **يَحْذَرُونَ** : بترسند

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ
وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَعَلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ
(۱۲۳) وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَيُّكُمْ
زَادَتْهُ هَذِهِ إِيْمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيْمَانًا
وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ (۱۲۴) وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ
(۱۲۵) أَوْ لَا يَرْوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ (۱۲۶) وَإِذَا مَا
أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ
مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا ۚ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَّا يَفْقَهُونَ (۱۲۷) لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ (۱۲۸) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۚ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۱۲۹)

۱۰۹

سُورَةُ التَّوْبَةِ

آیاتها

۱۲۳- قَاتِلُوا : بجنگید - يَلُونَكُمْ :

نزدیک شما هستند - وَلْيَجِدُوا : (و +

لیجدوا) و باید بیابند - غِلْظَةً : قاطعیت -

اعلموا : بدانید

۱۲۴- مَا أُنْزِلَتْ : نازل شود - أَيُّكُمْ : کدام

یک از شما - زَادَتْهُ ... إِيْمَانًا : بر ایمانش

افزوده است - يَسْتَبْشِرُونَ : شادی

می کنند

۱۲۵- زَادَتْهُمْ : بر آنان می افزاید - رِجْسًا :

پلیدی - مَاتُوا : می میرند

۱۲۶- أَوْ لَا يَرْوْنَ : مگر نمی بینند -

يُفْتَنُونَ : آزمایش می شوند - عَامٍ : سال -

مَرَّةً : یک بار - لَا يَتُوبُونَ : توبه

نمی کنند - لَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ : آنان متذکر

نمی شوند (پند نمی گیرند)

۱۲۷- مَا أُنْزِلَتْ : رک : ۱۲۴ - يَرِيكُمْ :

شما را می بیند - انْصَرَفُوا : برمی گردند -

صَرَفَ : برگرداند - لَا يَفْقَهُونَ : نمی فهمند

۱۲۸- عَزِيزٌ : دشوار - مَا عَنِتُّمْ : به رنج افتادن شما - حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ : بر (ایمان آوردن) شما مصرّ است - رَءُوفٌ :

دلسوز

۱۲۹- إِنْ تَوَلَّوْا : اگر روی گردانند - حَسْبِيَ : مرا بس است - الْعَرْشِ الْعَظِيمِ : تخت بزرگ (پادشاهی جهان)

سوره یونس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرُّتُلَکْ ءَايَتُ الْکِتَابِ الْحَکِیمِ ۱ اَکَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا
 اَنْ اَوْحِیْنَا اِلٰی رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِیْنَ ءَامَنُوْا
 اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ الْکٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا
 لَسِحْرٌ مُّبِیْنٌ ۚ ۲ اِنَّ رَبَّکُمْ اللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
 وَ الْاَرْضَ فِی سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ ۚ یَدْبُرُ الْاَمْرَ ۚ مَا مِنْ
 شَیْءٍ اِلَّا مِّنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ۚ ذٰلِکُمْ اللّٰهُ رَبُّکُمْ ۚ فَاعْبُدُوْهُ
 ۚ اَفَلَا تَذَکَّرُوْنَ ۚ ۳ اِلَیْهِ مَرْجِعُکُمْ جَمِیْعًا ۚ وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا
 اِنَّهٗ یَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیْدهُ لِیَجْزِیَ الَّذِیْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوْا
 الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِیْنَ کَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِیْمٍ
 وَعَذَابٌ اَلِیْمٌ ۚ بِمَا کَانُوْا یَکْفُرُوْنَ ۚ ۴ هُوَ الَّذِیْ جَعَلَ الشَّمْسُ
 ضِیَآءً وَ الْقَمَرَ نُوْرًا ۚ وَ قَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِّیْنَ
 وَ الْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِکَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ یُفَصِّلُ الْاٰیٰتِ
 لِقَوْمٍ یَعْلَمُوْنَ ۚ ۵ اِنَّ فِیْ اِخْتِلَافِ الْیْلِ وَ النَّهَارِ وَ مَا خَلَقَ
 اللّٰهُ فِی السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ لِقَوْمٍ یَّتَّقُوْنَ ۚ ۶

۲- اَنْ اَوْحِیْنَا: که وحی کردیم - رَجُلٍ:

مردی - اَنْ اَنْذِرِ: که بیم بده - بَشِّرِ:

مژده بده - قَدَمٌ صِدْقٍ: جایگاه

پسندیده‌ای

۳- سِتَّةَ اَیَّامٍ: شش دوران - اسْتَوٰی:

احاطه و استقرار یافت - الْعَرْشِ: تخت

(پادشاهی جهان) - یَدْبُرُ: تدبیر می کند -

ما: نیست - اَفَلَا تَذَکَّرُوْنَ: پس آیا

متذکر نمی شوید (پند نمی گیرید)؟

۴- مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما - یَبْدُؤُا: در

ابتدا می آفریند - الْخَلْقَ: مخلوقات -

یُعِیْدهُ: آن ها را برمی گرداند - لِیَجْزِیَ:

تا پاداش دهد - الْقِسْطِ: عدالت - حَمِیْمٍ:

آب جوشان

۵- ضِیَآءٌ: روشن - قَدَرَهُ: برای آن

تعیین کرد - مَنَازِلَ: جایگاه‌هایی -

لِتَعْلَمُوْا: تا بدانید - السِّنِّیْنَ: سال‌ها -

الْحِسَابَ: حساب (زمان‌ها) - یُفَصِّلُ: به تفصیل بیان می کند

۶- اِخْتِلَافٍ: پی در پی آمدن - یَّتَّقُوْنَ: تقوا پیشه می کنند

۷- لَا يَرْجُونَ: امید (باور) ندارند - رَضُوا:

خشنود شده‌اند - إِطْمَأَنُّوا: آرامش یافته‌اند

۸- مَاؤُهُمْ: جایگاهشان

۹- الْأَنْهَارُ: نهرها - النَّعِيمُ: پر نعمت

۱۰- دَعَوْهُمْ: دعایشان - سُبْحَانَكَ: تو

منزهی - تَحِيَّتُهُمْ: درودشان - آخِرُ:

پایان - الْحَمْدُ: تمام ستایش

۱۱- يُعَجِّلُ: با تعجیل می‌داد -

اِسْتَعْجَلْتُمْ بِالْخَيْرِ: با همان شتاب که

آنان در طلب خیر دارند - لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ

أَجَلُهُمْ: قطعاً مدت عمرشان (با نزول

عذاب) به آنان تمام شده بود - نَذَرُ: رها

می‌کنیم - لَا يَرْجُونَ: رک: ۷- يَعْصُونَ:

که سرگردان بمانند

۱۲- مَسَّ: لمس کند - الضُّرُّ: زیان

(دنیایی) - دَعَانَا: ما را بخواند - لِحِجْنِيهِ:

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غٰفِلُونَ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ
مَأْوَهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرَىٰ مِنْ
تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾ دَعَوْهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ
اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ
اسْتَعْجَلَهُم بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ
الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا
عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ كَذَٰلِكَ
زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ
خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

در حال خوابیده - قَاعِدًا: نشسته - قَائِمًا: ایستاده - كَشَفْنَا: برطرف کنیم - مَرَّ: (به راه خود) رود - كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا:

چنانکه گویی ما را نخوانده - زُيِّنَ: آراسته شده است

۱۳- لَقَدْ أَهْلَكْنَا: قطعاً هلاک کردیم - الْقُرُونَ: مردمان اعصار - جَاءَتْهُمْ ... بِ: ... را برایشان آوردند - مَا كَانُوا

لِيُؤْمِنُوا: (اصلاً) قصد ایمان آوردن نداشتند - نَجْزِي: کیفر می‌دهیم

۱۴- خَلَائِفَ: جانشینانی

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِيكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَنْتَبِعُونَ اللَّهُ يَمَّا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِي مَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

۱۵- تُتْلَى: خوانده شود - لَا يَرْجُونَ: امید
(باور) ندارند - إِنَّتِ بِ...: ... را بیاور -
بَدِّلْهُ: آن را تغییر بده - مَا يَكُونُ لِي: من
حق ندارم - أَنْ أُبَدِّلَهُ: که آن را تغییر
بدهیم - تِلْقَائِي: طرف - إِنْ أَتَّبِعُ: پیروی
نمی‌کنم - یوحی: وحی می‌شود - أَخَافُ:
می‌ترسم - إِنْ عَصَيْتُ: اگر نافرمانی
کنم
۱۶- مَا تَلَوْتُهُ: آن را نمی‌خواندم -
لَا أَدْرِيكُمْ: (او) شما را آگاه نمی‌کرد -
قَدْ لَبِثْتُ: بوده‌ام، گذرانده‌ام
۱۷- أَظْلَمُ: ستم‌کارتر - مِمَّنْ: من + مَن -
افْتَرَى ... كَذِبًا: دروغ بزند -
كَذَّبَ بِ...: ... را دروغ شمرد - لَا يُفْلِحُ:
رستگار نمی‌شوند
۱۸- لَا يَضُرُّهُمْ: به آنان زیان نمی‌رساند -
هَؤُلَاءِ: اینان - تَنْتَبِعُونَ: خبر می‌دهید

سُبْحَانَهُ: او منزّه است - تَعَالَى: برتر است - عَمَّا: عَن + مَا

۱۹- لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ: اگر قبلاً سخنی گفته نشده بود - لَقُضِيَ: قطعاً داوری (یکسره) می‌شد

۲۰- لَوْلَا أُنْزِلَ: چرا نازل نشده است؟

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ
 فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿١١﴾
 هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ
 وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ
 وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا
 اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ ﴿١٢﴾ فَلَمَّا أَنْجَلَهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
 الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾
 إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ
 نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ
 الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا
 أَتَلَّهَا أُمْرُؤٌ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ
 بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٤﴾ وَاللَّهُ
 يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٥﴾

۲۱- أَذَقْنَا: بچشانیم - ضَرَاءَ: گرفتاری،
 بیماری - مَسَّتْهُمْ: که به آنان رسیده
 است - إِذَا: ناگهان - أَسْرَعُ مَكْرًا:
 سریع‌تر در مکر نمودن
 ۲۲- يُسَيِّرُكُمْ: شما را سیر می‌دهد -
 الْبَرِّ: خشکی - الْبَحْرِ: دریا - الْفُلِكِ:
 کشتی‌ها - جَرَيْنَ بِهِمْ: سرنشینان‌شان را
 به حرکت آورند - بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ: با بادی
 دلپذیر - فَرِحُوا: شاد شوند - عَاصِفٌ:
 سهمگین - ظَنُّوا: یقین کنند - أَنَّهُمْ
 أُحِيطَ بِهِمْ: که آنان در محاصره مرگ
 قرار گرفته‌اند - دَعَوُا: بخوانند - مُخْلِصِينَ:
 در حالی که خالص کرده‌اند - الدِّينَ:
 عبادت و اطاعت - لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا: اگر ما را
 نجات دهی - لَنَكُونَنَّ: قطعاً می‌شویم
 ۲۳- أَنْجَلَهُمْ: رک: ۲۲ - إِذَا: یکباره -

يَبْغُونَ: سرکشی می‌کنند - بَغْيُكُمْ: سرکشی شما - عَلَى: به زیان - مَتَاعَ: وسیله بهره‌مندی ... (می‌برید) -

مَرْجِعُكُمْ: بازگشتن - نُنَبِّئُكُمْ: شما را آگاه می‌کنیم

۲۴- اخْتَلَطَ: مخلوط شد - نَبَاتُ: گیاهان - مِمَّا: من + ما - يَأْكُلُ: می‌خورند - الْأَنْعَامُ: چهارپایان - زُخْرُفَهَا:

زیینش - اِزَّيَّنَتْ: آراسته شود - ظَنَّ: گمان کنند - أَتَلَّهَا: به سراغش آمد - حَصِيدًا: درو شده - كَأَن لَّمْ تَغْنِ:

چنانچه گویی نبوده است - بِالْأَمْسِ: دیروز - نُفَصِّلُ: به تفصیل بیان می‌کنیم

۲۵- يَدْعُوا: فرامی‌خواند - دَارِ السَّلَامِ: سرای سلامت و آرامش (بهشت) - صِرَاطٍ: راه

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ تَبْلَوْا كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَإِنِّي تُصَرِّفُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

۲۶- أَحْسَنُوا : نیکوکاری کردند -

الحُسْنَى : نیکوترین (پاداش) - لَا يَرْهَقُ :

فرانمی گیرد - وُجُوهُهُمْ : چهره هایشان -

قَتَرٌ : سیاه رویی - أَصْحَابُ الْجَنَّةِ : اهل

بهشت

۲۷- تَرْهَقُهُمْ : رک : ۲۶ - عَاصِمٍ :

محافظی - كَأَنَّمَا : چنان که (گوی) -

أُغْشِيَتْ : پوشیده شده است -

وُجُوهُهُمْ : رک : ۲۶ - مُظْلِمًا : که

تاریک است - أَصْحَابُ النَّارِ : اهل آتش

۲۸- نَخْشِرُهُمْ : آنان را برانگیخته و جمع

کنیم - مَكَانَكُمْ : در جای خود (باشید) -

زَيَّلْنَا : جدایی می اندازیم

۲۹- كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا : خدا برای گواهی

دادن کافی است - إِنْ كُنَّا : به راستی ما

بودیم

۳۰- هُنَالِكَ : آنجا (در آن هنگام) -

تَبْلَوْا : بررسی می کند - أَسْلَفَتْ : پیش فرستاده است - رُدُّوا : برگردانده می شوند - ضَلَّ : گم شود، ناپدید شود -

كَانُوا يَفْتَرُونَ : دروغ می بستند

۳۱- يَرْزُقُكُمْ : به شما روزی می دهد - آمَنَ : یا کیست آن که؟ - يَمْلِكُ : در اختیار دارد - السَّمْعَ : گوش ها، شنوایی -

الْأَبْصَارَ : چشم ها، بینایی - يُخْرِجُ : بیرون می آورد - يُدَبِّرُ : تدبیر می کند - لَا تَتَّقُونَ : تقوا پیشه نمی کنید

۳۲- الضَّلَالُ : گمراهی - آتَى : چگونه؟ - تُصَرِّفُونَ : (از حق) برگردانده می شوید

۳۳- حَقَّتْ : محقق شد - فَسَقُوا : نافرمانی کردند

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَإِنْ تَوَفَّكُونَ ۚ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ ۚ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۚ وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۚ وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۚ وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٌ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيْعُونَ مِمَّا آعَمَلُ وَأَنَا بَرِيْعٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ۚ

۳۴- شُرَكَائِكُمْ : شریکان (خدا در نظر)

شما - يَبْدُوا : در ابتدا می آفریند - الْخَلْق :

مخلوقات - يُعِيدُهُ : آن ها را برمی گرداند -

آفَى : چگونه؟ - تَوَفَّكُونَ : (از حق)

برگردانده می شوید

۳۵- أَحَقُّ : سزاوارتر - أَنْ يُتَّبَعَ : که

پیروی شود - أَمَّنْ : یا کسی که -

لَا يَهْدِي : در اصل : لایهتدی : (خودش

هم) هدایت نمی یابد - أَنْ يَهْدِيَ : اینکه

هدایت شود - مَا لَكُمْ : شما را چه

می شود؟ - تَحْكُمُونَ : داوری می کنید

۳۶- مَا يَتَّبِعُ : پیروی نمی کنند - لَا يُغْنِي :

بی نیاز نمی کند

۳۷- أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ : که ساخته و

پرداخته غیر خدا باشد - الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ :

(کتاب های) پیش از خودش - لَا رَيْبَ :

(هیچ) شکی نیست

۳۸- افْتَرَاهُ : (خودش) آن را ساخته و پرداخته است - فَأْتُوا بِ... : پس ... بیاورید - ادْعُوا : فراخوانید - اسْتَطَعْتُمْ :

توانستید

۳۹- كَذَّبُوا بِ... : ... را دروغ شمردند - لَمْ يُحِيطُوا : احاطه نداشتند - لَمَّا يَأْتِهِمْ : هنوز برایشان روشن نشده است

۴۰- أَعْلَمُ : داناتر

۴۱- إِنْ كَذَّبُوكَ : اگر تو را تکذیب کنند - أَنْتُمْ بَرِيْعُونَ : شما بی ارتباط هستید - مِمَّا : من + ما

۴۲- يَسْتَمِعُونَ : گوش می دهند - تُسْمِعُ : شنوا می کنی - الصُّمَّ : کران - وَلَوْ : هر چند که

۴۳- **الْعَمَى** : نابینایان - **وَلَوْ كَانُوا**

لَا يُبْصِرُونَ : هرچند که نبینند

۴۵- **يَحْشُرُهُمْ** : آنان را برانگیخته و جمع

می کند - **كَانَ لَمْ يَلْبَثُوا** : چنانکه گویی

درنگ نکرده اند - **يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ** :

همدیگر را می شناسند - **قَدْ خَسِرَ** : قطعاً

زیان کرده اند - **كَذَّبُوا بِ...** : ... را دروغ

شمردند - **مُهْتَدِينَ** : هدایت یافتگان

۴۶- **إِنَّمَا** : اگر - **زُرِّيَّتَكَ** : به تو نشان دهیم -

نَعِدُهُمْ : به آنان وعده می دهیم -

نَتَوَفِّيَنَّكَ : جانت را بگیریم - **مَرَجِعُهُمْ** :

بازگشتشان - **شَهِيدٌ** : گواه

۴۷- **قُضِيَ** : داوری می شود - **الْقِسْطِ** :

عدالت

۴۹- **لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا** : اختیار

سود و زیان خود را ندارم - **لَا يَسْتَأْخِرُونَ** :

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعَمَى وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾ وَإِنَّمَا زُرِّيَّتَكَ بَعْضُ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفِّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعِجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾ أَتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ ءَأَلْنُ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعِجِلُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾ وَيَسْتَنْدِعُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ أَيْ وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقُّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

تأخیر نمی کنند - **لَا يَسْتَقْدِمُونَ** : (آن را) جلو نمی اندازند

۵۰- **أَرَأَيْتُمْ** : به من خبر دهید، به نظر شما - **إِنْ أَتَاكُمْ** : اگر به سراغتان بیاید - **بَيَاتًا** : شب هنگام - **يَسْتَعِجِلُ** : با

عجله می خواهند

۵۱- **أَتُمْ إِذَا** : آیا پس از آنکه؟ - **مَا وَقَعَ** : نمایان شود، واقع شود - **ءَأَلْنُ** : آیا اکنون؟ - **وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعِجِلُونَ** : در

حالی که برای آن تعجیل می کردید

۵۲- **قِيلَ** : گفته شود - **ذُوقُوا** : بچشید - **الْخُلْدِ** : جاویدان - **تُجْزَوْنَ** : کیفر داده می شوید

۵۳- **يَسْتَنْدِعُونَكَ** : از تو خبر می گیرند - **ای** : آری - **وَرَبِّي** : سوگند به پروردگارم - **مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ** : شما (خدا را)

عاجز نمی کنید

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۖ وَأَسْرُوا
 النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ
 لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۖ آيَاتٌ
 وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
 وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمِ مَوْعِظَةٍ مِنْ
 رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ
 ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ۖ هُوَ خَيْرٌ
 مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
 فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ ءَلِلَّهِ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ
 تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
 لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ
 وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ
 فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
 السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

۵۴- لَافْتَدَتْ بِهِ : قطعاً آن را (برای

رهایی) می دهد - **أَسْرُوا** : پنهان کنند -

النَّدَامَةُ : پشیمانی - **رَأَوُا** : ببینند - **قُضِيَ** :

داوری شود - **الْقِسْطُ** : عدالت

۵۵- **يُحْيِي** : زنده می کند - **يُمِيتُ** :

می میراند - **تُرْجَعُونَ** : بازگردانده

می شوید

۵۷- **الصُّدُورِ** : سینه ها

۵۸- **فَلْيَفْرَحُوا** : (فَ + لِيَفْرَحُوا) پس باید

شاد شوند - **خَيْرٌ** : بهتر - **مِمَّا** : مِنْ + ما

۵۹- **أَرَأَيْتُمْ** : به من خبر دهید، به نظر شما -

تَفْتَرُونَ : دروغ می بندید

۶۰- **ما** : چیست؟ - **يَفْتَرُونَ... الْكَذِبَ** :

دروغ می بندند - **ذُو** : صاحب، دارا

۶۱- **مَاتَكُونُ** : نمی باشی - **فِي شَأْنٍ** : در

(هیچ) حالتی - **مَاتَتْلُوا** : نمی خوانی -

شُهُودًا : گواهان، حاضران - **تُفِيضُونَ** : وارد می شوید (می پردازید) - **مَاعِزُبُ** : پنهان نمی ماند - **مِثْقَالٍ** : به اندازه -

أَصْغَرَ : کوچکتر

- ۶۲- **لَا خَوْفٌ**: (هیچ) ترسی نیست - **لَا هُمْ يَحْزَنُونَ**: آنان اندوهگین نمی شوند
- ۶۳- **كَانُوا يَتَّقُونَ**: تقوا پیشه می کردند
- ۶۴- **البشرى**: بشارت - **لَا تَبْدِيلَ**: (هیچ) تغییری نیست - **الْفَوْزُ**: نجات و پیروزی
- ۶۵- **لَا يَحْزَنُكَ**: تو را محزون نکند - **السَّمِيعُ**: همیشه شنوا
- ۶۶- **مَا يَتَّبِعُ ... شُرَكَاءُ**: از شریکان (خیالی شان برای خدا) پیروی نمی کنند - **يَدْعُونَ**: می خوانند، می پرستند - **إِنْ يَتَّبِعُونَ**: پیروی نمی کنند - **إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ**: آنان جز به حدس و تخمین سخن نمی گویند
- ۶۷- **لَتَسْكُنُوا**: تا آرامش یابید - **مُبْصِرًا**: روشنی بخش - **يَسْمَعُونَ**: می شنوند
- ۶۸- **اتَّخَذَ**: گرفته است - **وَلَكَّا**: فرزندی -

الْآيَاتِ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾ الْآيَاتِ اللَّهُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُم مِّن سُلْطٰنٍ بِهَٰذَا أْتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ قُلِ إِبْرٰهٖمُ الَّذِي يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

سُبْحٰنَهُ: او منزّه است - **إِنْ**: نیست - **سُلْطٰنٍ**: دلیلی

۶۹- **يَفْتَرُونَ... الْكَذِبَ**: دروغ می بندند - **لَا يُفْلِحُونَ**: رستگار نمی شوند

۷۰- **مَتَاعٌ**: بهره ای (ناچیز) - **مَرْجِعُهُمْ**: بازگشتشان - **نُذِيقُهُمْ**: به آنان می چشانیم

۱۲

﴿۷۱﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ﴿۷۲﴾ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۷۳﴾ فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَفًا وَآخَرُفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿۷۴﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿۷۵﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿۷۶﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لِسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿۷۷﴾ قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿۷۸﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِتَنَّا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿۷۹﴾

۷۱- **أَتْلُ** : بخوان، بگو - **نَبَأٌ** : خبر، داستان - **يَقَوْمِ** : ای قوم من! - **إِن كَانَ كَبُرَ** : اگر سنگین باشد - **تَذَكِيرِي** : تذکر دادن من (به شما) - **أَجْمِعُوا** : جمع کنید - **شُرَكَاءَكُمْ** : شریکان (خدا در نظر خودتان) - **غُمَّةٌ** : پوشیده - **اقْضُوا إِلَيَّ** : کار مرا یکسره کنید - **لَا تُنْظِرُونِ** : مهلت من ندهید

۷۲- **إِن تَوَلَّيْتُمْ** : اگر روی گردانید - **مَا سَأَلْتُكُمْ** : از شما درخواست نمی کنم - **إِن** : نیست - **أُمِرْتُ** : امر شده ام - **الْمُسْلِمِينَ** : تسلیم شدگان

۷۳- **كَذَّبُوهُ** : او را تکذیب کردند - **نَجَّيْنَاهُ** : او را نجات دادیم - **الْفُلْكِ** : کشتی - **خَلَفٌ** : جانشینان (هلاک شدگان) - **آخَرُفْنَا** : غرق کردیم -

كَذَّبُوا بِ... : ... را دروغ شمردند - **الْمُنْذَرِينَ** : بیم داده شدگان

۷۴- **بَعَثْنَا** : برانگیختیم - **جَاءَهُمْ بِ...** : ... را برایشان آوردند - **ما كانوا ليؤمنوا** : قصد نداشتند که ایمان بیاورند -

كَذَّبُوا بِ... : رک : ۷۳ - **نَطْبَعُ** : مهر می نهیم - **الْمُعْتَدِينَ** : تجاوز کنندگان

۷۵- **بَعَثْنَا** : رک : ۷۴ - **مَلَائِهِ** : سران (قوم) او - **استكبروا** : تکبر ورزیدند

۷۷- **لا يفليح** : رستگار نمی شوند

۷۸- **لنلفيتنا** : تا ما را منصرف کنی - **عَمَّا** : عَن + ما - **وجدنا** : یافته ایم - **الكبرياء** : بزرگی (سروری)

۷۹- اِنتونی بی... : ... را نزد من بیاورید

۸۰- السَّحَرَةُ: ساحران - اَلْقُوا: بیندازید -

مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ: هر چه را می‌خواهید
بیندازید

۸۱- اَلْقُوا: رک: ۸۰ - مَا جِئْتُمْ بِهِ: ...

آنچه را شما آورده‌اید - سَيُبْطِلُوه: به

زودی نابودش می‌کند - لَا يُصْلِحُ:
اصلاح نمی‌کند

۸۲- يُحَقِّقُ: نمایان و مستقر می‌کند - وَ

لَوْ كَرِهَ: هرچند ناخشنود باشند

۸۳- ذُرِّيَّةٌ: فرزندی (ضعیف) - عَلٰی

خَوْفٍ: با (حالت) ترس - مَلَأْنَاهُمْ:

سران (قوم)شان - أَنْ يَفْتِنَهُمْ: که مبادا

شکنجه‌شان کنند - عَلٰی: برتری جو -

المُشْرِكِينَ: متجاوزان

۸۴- يَقُومُ: ای قوم من!

۸۵- فِتْنَةً: وسیله آزمایش

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اَنْتَوْنِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ
قَالَ لَهُمْ مُوسٰى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقَوْنَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّا اَلْقَوْا قَالَ
مُوسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ
عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُحَقِّقُ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾ فَمَا ءَامَنَ لِمُوسٰى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ عَلٰى
خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِمْ اَنْ يَفْتِنَهُمْ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ
فِي الْاَرْضِ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوسٰى يَقُومِ اِنْ
كُنْتُمْ ءَامِنًا بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوا
عَلٰى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾
وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِّنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَاَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى
وَآخِيهِ اَنْ تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ
قِبْلَةً وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ وَقَالَ مُوسٰى
رَبَّنَا اِنَّكَ ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآءَهُ زِينَةً وَاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰى اَمْوَالِهِمْ
وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوْا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٨٨﴾

۸۶- نَجِّنَا: ما را نجات بده

۸۷- اَوْحَيْنَا: وحی کردیم - آخِيهِ: برادرش - اَنْ تَبَوَّءَا: که آماده کنید - مِصْرَ: در مصر - بُيُوتًا: خانه‌هایی -

قِبْلَةً: مقابل هم - اَقِيمُوا: بر پا دارید - بَشِّرِ: مژده بده

۸۸- ءَاتَيْتَ: دادی - مَلَآءَهُ: رک: ۸۳- لِيُضِلُّوْا: تا (دیگران را) گمراه کنند - اَطْمِسْ عَلٰی...: ... را محو و نابودکن -

أَشْدُدْ: مهر بزن - حَتّٰى يَرَوْا: تا اینکه ببینند

۱۰

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾ وَجَاوِزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَقًّا إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرْقُ قَالَ ءَامَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَامَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ ءَالِثُنَّ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ فَالْيَوْمَ نُجْزِيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَفَكَ ءَايَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ ءَايَتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَوءًا صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَقًّا يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

۸۹- أُجِيبَت : پاسخ داده شد - دَعْوَتُكُمَا :

دعای شما - اِسْتَقِيمَا : استقامت بورزید -

لَا تَتَّبِعَانِ : پیروی نکنید

۹۰- جَاوِزْنَا بِ... : ... را عبور دادیم -

الْبَحْرَ : (از) دریا - اَتَّبَعَهُمْ : به دنبال آنان

رفتند - جُنُودُهُ : لشکریانش - بَغْيًا : از

روی ستم - عَدُوًّا : سرکشی - اَدْرَكَهُ :

او را فرا رسید - الْعَرْقُ : حالت غرق شدن

۹۱- ءَالِثُنَّ : آیا اکنون؟ - وَقَدْ عَصَيْتَ :

در حالی که نافرمانی کردی

۹۲- نُجْزِيكَ بِبَدَنِكَ : جسدت را نجات

می‌دهیم - مِنْ خَلَفَكَ : آیندگان

۹۳- لَقَدْ بَوَّأْنَا : قطعاً جای دادیم - مَبَوءًا

صِدْقٍ : (در) جایگاه پسندیده‌ای -

رَزَقْنَاهُمْ : به آنان روزی دادیم -

الطَّيِّبَاتِ : چیزهای پاکیزه - يَقْضِي :

داوری می‌کند

۹۴- مِمَّا : مِنْ + ما - اِسْأَلِ : بپرس - يَقْرَءُونَ : می‌خوانند - لَا تَكُونَنَّ : هرگز مباش - الْمُمْتَرِينَ : تردید کنندگان

۹۵- لَا تَكُونَنَّ : رک : ۹۴ - كَذَبُوا بِ... : ... را دروغ شمردند

۹۶- حَقَّتْ : محقق شد

۹۷- وَلَوْ جَاءَتْهُمْ : هر چند برایشان بیاید - حَقًّا يَرَوْا : تا اینکه ببینند

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَتَنْفَعَهَا اِيْمَانُهَا اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا ءَامَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ۝۹۸ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ؕ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝۹۹ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُوْثِقَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلٰى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۱۰۰ قُلْ اَنْظُرُوْا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝۱۰۱ فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ فَانْتَظِرُوْا اِنِّىْ مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ۝۱۰۲ ثُمَّ نُنْجِيْ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا كَذٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۰۳ قُلْ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِنْ دِيْنِيْ فَلَا اَعْبُدُ الَّذِيْنَ تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلَٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِىْ يَتَوَفَّاكُمْ ۚ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۰۴ وَاَنْ اَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيفًا ۚ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝۱۰۵ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَاِنَّكَ اِذَا مِنَ الظَّالِمِيْنَ ۝۱۰۶

۹۸- لَوْلَا كَانَتْ : چرا نبود؟ - قَرْيَةٌ :

شهری - كَشَفْنَا : برداشتیم - الْخِزْيِ :

خوارکننده، رسواکننده - مَتَّعْنَاهُمْ : آنان

را بهره‌مند ساختیم - حِيْنٍ : زمانی معین

۹۹- تُكْرِهُ : مجبور می‌کنی

۱۰۰- مَا كَانَ لِتَفْسٍ : برای هیچ کس

ممکن نیست - الرَّجْسِ : پلیدی (شک)

۱۰۱- مَا تُغْنِي : چه نیازی را رفع می‌کند؟ -

النَّذْرُ : بیم‌دهندگان

۱۰۲- يَنْتَظِرُوْنَ : انتظار می‌کشند - اَيَّامِ :

دوران - خَلَوْا : درگذشتند

۱۰۳- نُنْجِيْ : نجات می‌دهیم

۱۰۴- يَتَوَفَّاكُمْ : جانتان را می‌گیرد -

أُمِرْتُ : امر شده‌ام

۱۰۵- اَنْ اَقِمَّ وَجْهَكَ : اینکه وجودت را

متوجه کن - لِلدِّيْنِ : به سوی این دین -

حَنِيفًا: حق‌گرایانه - لَا تَكُوْنَنَّ : هرگز مباش

۱۰۶- لَا تَدْعُ : نخوان، نپرست - لَا يَضُرُّكَ : به تو زیان نمی‌رساند - اِذَا: در این صورت

وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكِتُ أَهْكَمَتْ أَيْتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾
 أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنَّفَىٰ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَإِنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۚ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾ إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾ إِلَّا أَنَّهُمْ يَتَّبِعُونَ صُورَهُمْ لِيَسْتَخَفُّوا مِنْهُ ۚ الْآحِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

۱۰۷- **إِنْ يَمَسُّكَ ... بِضُرٍّ** : اگر ضرری

را به تو برساند - **لَا كَاشِفَ** : (هیچ)

برطرف کننده‌ای نیست - **إِنْ يُرِدْكَ بِ...** :

اگر ... را برایت بخواهد - **لَا رَادَّ** : (هیچ)

برگرداننده‌ای نیست - **يُصِيبُ بِهِ** : آن را

می‌رساند

۱۰۸- **إِهْتَدَىٰ** : هدایت یابد - **لِنَفْسِهِ** : به

نفع خودش - **ضَلَّ** : گمراه شود - **عَلَيْهَا** :

به زیان خودش - **وَكِيلٍ** : حافظ (حامی)

۱۰۹- **اتَّبِعْ** : پیروی کن - **يُوحَىٰ** : وحی

می‌شود - **حَتَّىٰ يَحْكُمَ** : تا داوری کند -

خَيْرٌ : بهترین

سوره هود

۱- **أُحْكِمَتْ** : استحکام یافته است -

فُصِّلَتْ : به تفصیل بیان شده است -

لَدُنْ : نزد - **خَبِيرٌ** : آگاه

۲- **أَلَّا تَعْبُدُوا** : که می‌پرستید - **نَذِيرٌ** :

بیم‌دهنده - **بَشِيرٌ** : مرزده‌دهنده

۳- **إِنْ اسْتَغْفِرُوا** : اینکه آمرزش طلبید - **تُوبُوا** : بازگردید - **يُمَتِّعْكُمْ** : (تا) شما را بهره‌مند کند - **مَتَاعًا حَسَنًا** :

بهره‌مندی نیکویی - **مُسَمًّى** : معین - **يُؤْتِ** : بدهد - **ذِي** : صاحب، دارا - **إِنْ تَوَلَّوْا** : اگر روی گردانید - **أَخَافُ** :

می‌ترسم

۴- **مَرْجِعُكُمْ** : بازگشتان - **قَدِيرٌ** : توانا

۵- **يَتَّبِعُونَ صُورَهُمْ** : سینه‌هایشان را خم می‌کنند - **لِيَسْتَخَفُّوا** : تا مخفی شوند - **يَسْتَغْشُونَ** : بر سر می‌کشند -

ثِيَابَهُمْ : لباس‌هایشان - **يُسِرُّونَ** : پنهان می‌کنند - **ذَاتِ الصُّدُورِ** : (اسرار) درون سینه‌ها

﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ٦ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾ وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ ۚ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾ وَلَئِنْ أَدْخَلْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ رَحْمَةٍ ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكُونُ مِنْكُمْ كَافِرٌ ﴿٩﴾ وَلَئِنْ أَدْخَلْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضِرَاءٍ مَسْتَه لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾ فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

عَرَدَابَّةٌ : جنبدهای - مُسْتَقَرَّهَا : جایگاه

اصلی اش - مُسْتَوْدَعَهَا : جایگاه موقتش

٧- سِتَّةِ أَيَّامٍ : شش دوران - عَرْشُهُ :

تخت پادشاهی اش - لِيَبْلُوَكُمْ : تا شما را

ببازماید - أَيُّكُمْ : کدام یک از شما؟ -

أَحْسَنُ عَمَلًا : نیکوکارتر - لَئِنْ : اگر -

الْمَوْتِ : مرگ - لَيَقُولَنَّ : قطعاً می گویند -

إِنْ : نیست

٨- لَئِنْ أَخَّرْنَا : اگر به تأخیر بیندازیم -

أُمَّةٍ : مدتی - لَيَقُولَنَّ : رک : ٧ -

مَا يَحْبِسُهُ : چه چیز مانع آن می شود؟ -

يَأْتِيهِمْ : به سراغشان می آید - لَيْسَ

مَصْرُوفًا : برگرداندنی نیست - حَاقَ بِهِمْ :

گریبانیشان را بگیرد - مَا كَانُوا بِهِ

يَسْتَهْزِءُونَ : (عاقبت) مسخره کردندشان

٩- لَئِنْ أَدْخَلْنَا : اگر بچشانیم - نَزَعْنَاهَا : آن

را سلب کنیم - يَتَوَسَّسُ : بسیار ناامید - كَفُورٌ : بسیار ناسپاس

١٠- لَئِنْ أَدْخَلْنَاهُ : رک : ٩ - نِعْمَاءَ : نعمتی - ضِرَاءَ : گرفتاری، بیماری - مَسْتَه : به او رسیده است - لَيَقُولَنَّ : قطعاً

می گوید - السَّيِّئَاتُ : سختی ها - فَرِحَ : سرمست - فَخُورٌ : فخر فروش

١١- مَغْفِرَةٌ : آمرزش

١٢- لَعَلَّكَ تَارِكٌ : مبدا ترک کنی - يُوْحَىٰ : وحی می شود - ضَائِقٌ : تنگ شود - صَدْرُكَ : سینهات - أَنْ يَقُولُوا :

(از) اینکه می گویند - لَوْلَا أُنْزِلَ : چرا فرستاده نشده است - كُتُبٌ : گنجی - مَلَكٌ : فرشته ای - نَذِيرٌ : بیم دهنده -

وَكِيلٌ : حافظ (حامی)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ
وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٢﴾
فَالَّذِينَ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَزِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ
﴿١٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِطَّ
مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَطُلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ أَفَمَنْ كَانَ
عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ
مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ
مِنَ الْأَحْزَابِ فَاَلنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٦﴾ وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ
عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٨﴾

۱۳- **افْتَرَاهُ** : (خودش) آن را ساخته و

پرداخته است - **فَاتُوا بِ...** : پس ... را

بیاورید - **عَشْرِ سُوْرٍ...مُفْتَرِيَاتٍ** : ده سوره

ساختگی - **ادْعُوا** : فراخوانید - **اسْتَطَعْتُمْ** :

بتوانید

۱۴- **إِلَّا يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ** : اگر به (دعوت)

شما پاسخ ندهند - **اعْلَمُوا** : بدانید - **أَنْتُمْ**

مُسْلِمُونَ : شما تسلیم می شوید

۱۵- **كَانَ يُرِيدُ** : بخواهد - **نُوفِّ** : به طور

کامل می دهیم - **لَا يُخْسِرُونَ** : (حقشان)

کاسته نمی شود

۱۶- **حِطَّ** : تباه شود - **صَنَعُوا** : انجام

داده اند

۱۷- **بَيِّنَةٍ** : دلیل آشکاری - **يَتْلُوهُ** : به

دنبالش بیايد - **شَاهِدٌ** : گواهی دهنده ای -

الْأَحْزَابِ : پیروان ادیان دیگر -

مَوْعِدُهُ : وعده گاهش - **لَا تَكُ** : نباش -

مِرْيَةٍ : تردید

۱۸- **أَظْلَمُ** : ستمکارتر - **مِمَّنْ** : من + من - **افْتَرَى...** **كَذِبًا** : دروغ بزند - **يُعْرَضُونَ** : عرضه می شوند - **الْأَشْهَادُ** :

گواهان - **هَؤُلَاءِ** : اینان - **كَذَبُوا** : دروغ بستند

۱۹- **يَصُدُّونَ** : باز می دارند - **يَبْغُونَهَا عِوَجًا** : انحراف آن را می خواهند

۲۰- **لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ** : عاجز کننده خدا
 نمی باشند - **أُولِيَاءَ** : سرپرست‌هایی،
 یاورانی - **يُضَعَفُ** : چند برابر می شود -
ما كانوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ : نمی توانستند
 بشنوند - **ما كانوا يُبْصِرُونَ** : نمی دیدند
 ۲۱- **خَسِرُوا** : به زیان افکندند - **ضَلَّ** :
 ناپدید شد - **كانوا يَفْتَرُونَ** : به دروغ
 نسبت (خدایی) می دادند
 ۲۲- **لَا جَرَمَ** : قطعاً، بدون شک -
الْآخَسِرُونَ : زیانکارترین
 ۲۳- **أَخْبَتُوا** : آرامش (و خضوع) پیدا
 کردند - **أَصْحَابُ الْجَنَّةِ** : اهل بهشت
 ۲۴- **الْفَرِيقَيْنِ** : دو گروه - **الْأَعْمَى** : کور-
الْأَصَمِّ : کر - **الْبَصِيرِ** : بینا - **السَّمِيعِ** :
 شنوا - **يَسْتَوِيَانِ** : یکسان هستند - **أَفَلَا**
تَذَكَّرُونَ : پس آیا متذکر نمی شوید (پند
 نمی گیرید؟)

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مِنْ أُولِيَاءَ يُضَعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ
 السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
 أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ
 فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخَسِرُونَ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَآخَبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
 هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصَمِّ
 وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾
 وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِلَىٰ لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٥﴾
 أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنَِّّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْإِيمِ ﴿٢٦﴾
 فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا
 وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِإِدْنِ الرَّأْيِ
 وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ
 يَقَوْمِ آءَیَّتُمْ أَنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَءَاتَنِي رَحْمَةً مِنْ
 عِنْدِهِ فَعَمَّيْتُ عَلَيْكُمْ أَنْلَزْتُكُمْوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ﴿٢٨﴾

۲۵- **نَذِيرٌ** : بیم‌دهنده‌ای

۲۶- **أَخَافُ** : می ترسم

۲۷- **الْمَلَأُ** : سران - **ما نَرَاكَ** : تو را نمی بینیم - **اتَّبَعَكَ** : از تو پیروی کرده باشند - **أَرَادُوا** : فرومایگان ما - **بَادِيَ الرَّأْيِ** : در حالی که سنجدیده پیروی کردند - **نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ** : شما را دروغگو می‌پنداریم

۲۸- **يَقَوْمِ** : ای قوم من! - **آءَیَّتُمْ** : به من خبر دهید، به نظر شما - **بَيِّنَةٍ** : دلیل آشکاری - **ءَاتَنِي** : به من داده باشد - **عُمِّيَّت** : پوشیده مانده باشد - **نَلَزْتُكُمْوهَا** : شما را ملزم به (پذیرش) آن کنیم - **وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ** : در حالی که شما از آن بدتان می‌آید

وَيَقَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَا إِنِّ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ
وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلِلَّكِنِّي أَرْكُمُ
قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَقَوْمٍ مِّن يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِن طُرِدْتُهُمْ
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ
وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي
أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ
إِنِّي إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا يَنْبُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَآكُرْت
جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا
يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَنْفَعُكُمْ
نُصْحِي إِن أَرَدْتُ أَن أَنْصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَن
يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ
قُلْ إِن افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾
وَإِوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ ءَامَنَ
فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا
وَوَحِينَا وَلَا تَخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

۲۹- لَا أَسْأَلُكُمْ : از شما درخواست

نمی‌کنم - عَلَيْهِ : در برابر آن (رسالت) -

إِن : نیست - مَا أَنَا بِطَارِدٍ : من (هرگز)

طرد نمی‌کنم - إِنَّهُمْ مُلْقَوْنَ : آنان حتماً

ملاقات می‌کنند - أَرْكُم : شما را

می‌بینم - تَجْهَلُونَ : جهالت می‌ورزید

۳۰- يَقَوْمٍ : ای قوم من - يَنْصُرُنِي : مرا

یاری می‌کند - مِن : در برابر - إِن

طُرِدْتُهُمْ : اگر آنان را طرد کنم - أَفَلَا

تَذَكَّرُونَ : پس آیا متذکر نمی‌شوید (پند

نمی‌گیرید)؟

۳۱- لَا أَعْلَمُ : نمی‌دانم - مَلَكٌ : فرشته -

الَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ : کسانی که چشم

شما (انان را) حقیر می‌بیند - لَن يُؤْتِيَهُمُ :

هرگز به آنان نمی‌دهد - أَعْلَمُ : دانایتر -

إِذَا : در آن صورت

۳۲- قَدْ جَادَلْتَنَا : با ما جدال کردی -

أَكْثَرْتَ جِدَالَنَا : زیاد با ما جدال کردی -

فَأْتِنَا بِ... : پس برای ما بیاور - تَعِدُنَا : به

ما وعده می‌دهی

۳۳- يَأْتِيَكُمْ بِهِ : آن را برای شما می‌آورد - مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ : شما عاجزکننده (خدا) نیستید

۳۴- نُصْحِي : خیرخواهی من - إِن أَرَدْتُ : اگر بخواهم - أَن أَنْصَحَ : که خیرخواهی بکنم - إِن كَانَ ... يُرِيدُ : اگر

بخواهد - أَن يُغْوِيَكُمْ : که شما را ناکام کند - تُرْجَعُونَ : بازگردانده می‌شوید

۳۵- افْتَرَاهُ : (خودش) آن را ساخته و پرداخته است - إِجْرَامِي : گناه من - بَرِيءٌ : بی‌ارتباط) - مِمَّا : من + ما -

تُجْرِمُونَ : مرتکب (آن) می‌شوید

۳۶- وَّحَى : وحی شد - لَا تَبْتَئِسْ : اندوهگین مباش

۳۷- اصْنَعِ : بساز - الْفُلَکَ : کشتی - بِأَعْيُنِنَا : زیر نظر ما - لَا تَخَاطِبْنِي : با من گفتگو نکن - فِي : درباره - إِنَّهُمْ

مُعْرَقُونَ : حتماً آنان غرق‌شدنی هستند

۳۸- **يَصْنَعُ** : می ساخت - **الْفُلْكَ** : کشتی -

كُلَّمَا : هرگاه - **مَرَّ** : عبور می کردند -

مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ : گروهی از اشراف قومش -

سَخَّرُوا مِنْهُ : او را مسخره می کردند

۳۹- **يَأْتِيهِ** : به سراغش می آید - **يُخْزِيهِ** :

او را خوار و رسوا می کند - **يَجِلُّ** : فرود

می آید - **مُقِيمٌ** : همیشگی، پایدار

۴۰- **فَارَ** : فوران کرد - **إِحْمِلَ** : سوار کن -

كُلٌّ : هر (حیوانی) - **زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ** :

یک جفت (نر و ماده) - **أَهْلَكَ** :

خانواده ات - **سَبَقَ ... الْقَوْلُ** : قبلا وعده

(هلاک) داده شده است - **عَلَيْهِ** : در

مورد او

۴۱- **ارْكَبُوا** : سوار شوید - **بِسْمِ اللَّهِ** :

(بگوئید) بنام خدا - **مَجْرِنَهَا** : (هنگام)

حرکتش - **مُرْسِئَهَا** : (هنگام) توقفش

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ
قَالَ إِنْ تَسَخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا
مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
وَمَنْ أَمَنَ ۚ وَمَا أَمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾ وَقَالَ ارْكَبُوا
فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِنَهَا وَمُرْسِئَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾
وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ
فِي مَعَزٍ لِّبُتَّىٰ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾
قَالَ سَآوَىٰ إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ
مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَن رَّحِمَهُ وَحَالٌ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ
الْمُعْرَقِينَ ﴿٤٣﴾ وَقِيلَ يَتَارُضْ اِبْلَعِي مَاءَكَ وَيَلْسَمَاءُ أَقْلَعِي
وَعَظِضُ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ
بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي
مِنَ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

۴۲- **تَجْرِي بِهِمْ** : آنان را حرکت می داد - **الْجِبَالِ** : کوهها - **نَادَى** : ندا داد - **ابْنَهُ** : پسرش - **مَعَزٍ** : گوشه ای (دور) -

يُبُتَّى : ای پسر عزیزم! - **ارْكَبْ** : رک : ۴۱ - **لَا تَكُنْ** : نباش

۴۳- **سَآوَى** : به زودی پناه می برم - **يَعْصِمُنِي** : مرا حفظ کند - **لَا عَاصِمَ** : (هیچ) حفظ کننده ای نیست - **الْيَوْمَ** :

امروز - **حَالٌ** : حایل شد - **كَانَ** : شد - **الْمُعْرَقِينَ** : غرق شدگان

۴۴- **قِيلَ** : گفته شد - **اِبْلَعِي** : فرو بر - **أَقْلَعِي** : (از باریدن) خودداری کن - **عَظِضُ** : فرو برده شد - **قُضِيَ الْأَمْرُ** : کار

یکسره و انجام شد - **اسْتَوَتْ** : قرار گرفت - **الْجُودِيِّ** : (کوه) جودی - **بُعْدًا** : دوری (از رحمت الهی) بر ... باد

۴۵- **نَادَى** : ندا داد، خواند - **ابْنِي** : رک : ۴۲ - **أَهْلِي** : رک : ۴۰ - **أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ** : بهترین حکم دهندگان

قَالَ يَنْفُخُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْتَلِنِ
 مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّيْ أَعْظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ
 ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّيْ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِيْ بِهِ عِلْمٌ
 وَالْأَتَغْفِرْ لِيْ وَتَرْحَمَنِيْ أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾ قِيلَ يٰنُوحُ
 اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ
 وَأَمَّا سَنُؤْتِيْعُهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ تِلْكَ
 مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ
 وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾
 وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ
 إِلَهِ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجَرَيْتُ إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِيْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ
 ﴿٥١﴾ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ
 عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَّا قُوَّتَكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
 مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ
 بِتَارِكِي آلِ هَارُونَ عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

۴۶- أَهْلِكَ : خانواده تو - لَا تَسْتَلِنِ : از

من نخواه - أَعْظُكَ : تو را پند می دهم -

أَنْ تَكُونَ : که مبدا باشی

۴۷- أَعُوذُ : پناه می برم - أَنْ أَسْأَلَكَ : که

از تو بخوام - إِلَّا تَغْفِرْ لِي : اگر مرا

نیامیزی - تَرْحَمَنِي : (در اصل :

لا ترحمني) مرا مورد رحمت قرار ندهی -

أَكُنْ : می شوم

۴۸- قِيلَ : گفته شد - اهْبِطْ : فرود آی -

مِّنْ : من + مَن - سَنُؤْتِيْعُهُمْ : به

زودی بهره مندشان می نماییم - يَمْسُهُمْ :

به آنان می رسد

۴۹- أَنْبَاءُ : اخبار - نوحيا : آن را به تو

وحی می کنیم - مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا : آن ها را

نمی دانستی

۵۰- أَخَاهُمْ : برادرشان - يَقَوْمِ : ای قوم

من - إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ : شما

دروغگویانی بیش نیستید

۵۱- لَا أَسْأَلُكُمْ : از شما درخواست نمی کنم - عَلَيْهِ : در برابر آن (رسالت) - إِنْ : نیست - فَطَرَنِيْ : مرا پدید آورده

است

۵۲- يَقَوْمِ : رک : ۵۰ - اسْتَغْفِرُوا : آمرزش بخواهید - توبوا : توبه کنید - يُرْسِلِ السَّمَاءَ... مِدْرَارًا : (تا ابر) آسمان

را پرباران و پی در پی بفرستد - يَزِدْكُمْ : بر شما بیفزاید - لَا تَتَوَلَّوْا : روی نگردانید

۵۳- مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ : دلیل روشنی برای ما نیاوردی - مَا نَحْنُ بِتَارِكِي : ما (هرگز) رها نمی کنیم - هَارُونَ :

معبودهایمان

تج

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالِ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ
وَأَشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي
جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونَ ﴿٥٥﴾ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ
مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي
قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ
﴿٥٧﴾ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ ءَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَءَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾ وَاتَّبِعُوا فِي
هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ ءَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا
بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾ وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقُومِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ
﴿٦١﴾ قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ
نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

۵۴- **إِنْ نَقُولُ** : (چیزی) نمی‌گوییم -
اعترناک ... بسوء : آسیب به تو
رسانده‌اند - **آلهتنا** : معبودهای ما - **أشهد** :
گواه می‌گیرم - **أشهدوا** : گواه باشید -
برئ : بیزار (بی‌ارتباط) - **مما** : من + ما
۵۵- **کیدونی** : بر علیه من حيله و
نیرنگ کنید - **لا تنظرون** : به من مهلت
ندهید
۵۶- **ما** : نیست - **دابة** : جنبنده‌ای -
آخذ بناصيتها : بر آن تسلط دارد -
ناصية : موی پیشانی - **صراط** : راه
۵۷- **إِنْ تَوَلَّوْا** : اگر روی برگردانید - **قد**
أبلغتكم : قطعاً به شما رساندم - **ما**
أرسلت به : آنچه برای آن فرستاده
شده‌ام - **يستخلف** : جانشین می‌کند -
لا تضرونه شیئا : کمترین ضرری به او
نمی‌رسانید - **حفیظ** : مراقب، نگهبان

۵۸- **نجینا** : نجات دادیم - **غلظ** : سخت، شدید

۵۹- **جحدوا به...** : را انکار کردند - **عصوا** : نافرمانی کردند - **اتبعوا** : پیروی کردند - **جبار** : گردنکش - **عنید** :
حق‌ستیز، معاند

۶۰- **أتبعوا** : به دنبال دارند - **بعداً...** : دوری (از رحمت الهی) بر ... باد

۶۱- **آخاهم** : برادرشان - **يقوم** : ای قوم من! - **ما** : نیست - **أنشأكم** : شما را پدید آورد - **استعمرکم** : شما را
به آبادانی واداشت - **استغفروه** : از او آمرزش بخواهید - **توبوا** : توبه کنید - **قريب** : نزدیک - **مجيب** : پاسخ‌دهنده
(اجابت کننده)

۶۲- **مرجوا** : مایه امید - **تنهنا** : ما را نهی می‌کنی - **شاک** ... **مريب** : شکی اضطراب‌آور - **مما** : من + ما - **تدعونا** :
ما را فرا می‌خوانی

قَالَ يَقَوْمِ ارْءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُمْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّىْ وَعَاتِلْنِىْ مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِىْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونِىْ غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَقَوْمِ هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةٌ فَذُرُّوْهَا تَاْكُلْ فِىْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسَوْءٍ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِیْبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِىْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجِّیْنَا صَالِحًا وَ الَّذِیْنَ ءَامَنُوْا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَ مِنْ خِزْرِیْ یَوْمَئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِیُّ الْعَزِیْزُ ﴿٦٦﴾ وَ اَخَذَ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا الصَّیْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِىْ دِیَارِهِمْ جَثِمٰتٍ ﴿٦٧﴾ كَاَنْ لَّمْ یَعْنَوْا فِیْهَا اِلَّا اِنَّ ثَمُوْدًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ اَلَا بُعْدًا لِثَمُوْدٍ ﴿٦٨﴾ وَ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهیمَ بِالْبَشْرِیْ قَالُوْا سَلٰمًا قَالِ سَلٰمٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَاءَ بِعِجْلِ حَنِیْذٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَءَا اَیْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَیْهِ نَكِرَهُمْ وَ اَوْجَسَ مِنْهُمْ خِیْفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّا اُرْسَلْنَا اِلَیْ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَ اَمْرَاتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِاسْحٰقَ وَ مِنْ وَّرَآءِ اسْحٰقَ یَعْقُوْبَ ﴿٧١﴾

۶۳- يَقَوْمِ : ای قوم من - ارْءَيْتُمْ : به من خبر دهید، به نظر شما - بَيِّنَةٍ : دلیل آشکاری - عَاتِلْنِیْ : به من داده باشد - يَنْصُرُنِیْ : مرا نجات می‌دهد - اِنْ : عَصَيْتُهُ : اگر نافرمانی‌اش کنم - مَا : تَزِيدُونِیْ : بر من نمی‌افزاید - تَخْسِيرٍ : زیان رساندن

۶۴- يَقَوْمِ : رک : ۶۳ - نَاقَةُ : ماده شتر - ذَرُّوْهَا : آن را رها کنید - تَاْكُلْ : (تا) بخورد - لَا تَمَسُّوْهَا بِسَوْءٍ : آزاری به او نرسانید - فَيَاْخُذْكُمْ : که شما را فراگیرد - قَرِیْبٌ : نزدیک، زودرس

۶۵- عَقَرُوْهَا : آن را پی کردند (کشتند) - تَمَتَّعُوا : بهره‌مند شوید - دَارِكُمْ : شهرتان، خانه‌تان - ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ : سه روز - غَيْرُ مَكْذُوْبٍ : دروغ (در آن) نیست ۶۶- نَجِّیْنَا : نجات دادیم - خِزْرِیْ : خواری، رسوایی - الْعَزِیْزُ : همیشه پیروز

۶۷- اَخَذَ : فراگرفت - الصَّیْحَةُ : صیحه و فریاد (آسمانی) - اصْبَحُوا... جَثِمٰتٍ : به زانو در آمده و مردند - دِیَارِهِمْ : خانه‌هایشان

۶۸- كَاَنْ لَّمْ یَعْنَوْا : (چنان شدند که) گویی هرگز سکونت نداشته‌اند - بُعْدًا... : دوری (از رحمت الهی) بر ... باد ۶۹- جَاءَتْ بِ... : ... را آوردند - البَشْرِیْ : بشارت - مَا لَبِثَ : طولی نکشید - اَنْ جَاءَ بِ... : که آورد - عِجْلٍ : گوساله‌ای - حَنِیْذٍ : بریان

۷۰- رَمَا : دید - لَا تَصِلُ : نمی‌رسد - نَكِرَهُمْ : از آنان وحشت کرد - اَوْجَسَ : (در دل) احساس کرد - خِیْفَةً : ترسی - لَا تَخَفْ : نترس - اُرْسَلْنَا : فرستاده شده‌ایم

۷۱- اَمْرَاتُهُ : همسرش - قَائِمَةٌ : ایستاده - ضَحِكَتْ : خندید - بَشَّرْنَاهَا : به او مژده دادیم - مِنْ وَّرَآءِ : پس از

۷۲- **يُولَيِّقُ** : ای وای بر من - **الِدُ** :

فرزند می آورم - **عَجُوزٌ** : پیرزن - **بَعْلِي** :

شوهر من - **شَيْخًا** : پیرمرد

۷۳- **أَتَعْجَبِينَ** : آیا تعجب می کنی - **أَهْلَ**

الْبَيْتِ : ای اهل این خانه! - **حَمِيدٌ** :

ستوده - **مَجِيدٌ** : بزرگوار

۷۴- **الرَّوْعُ** : ترس، اضطراب - **جَاءَتْهُ** :

به او رسید - **البُشْرَى** : (آن) بشارت -

يُجَادِلُنَا : با ما به گفتگو برخواست - **فِي** :

در مورد

۷۵- **حَلِيمٌ** : بردبار - **آوَاهُ** : بسیار

تضرع کننده - **مُنِيبٌ** : رجوع کننده (به

درگاه خدا)

۷۶- **أَعْرِضْ** : صرف نظر کن - **إِنَّهُمْ**

ءَاتِيهِمْ : حتماً آنان به سویشان می آیند -

غَيْرُ مَرْدُودٍ : برگشت ناپذیر

۷۷- **سَيِّءٌ** : ناراحت شد - **بِهِمْ** : به جهت

(تصور بی شرمی قومش به) آنان - **ضَاقَ**

قَالَتْ يُولَيِّقُ ءَالِدُ وَاَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمْتُ اللَّهُ وَبَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾ يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَيِّئًا بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾ وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقُومُ هَؤُلَاءِ بِنَاتٍ هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُزِيدُ ﴿٧٩﴾ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ ءَاوَى إِلَيَّ زُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾ قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

... **ذَرْعًا** : در تنگنا قرار گرفت، عاجز شد - **عَصِيبٌ** : دشوار، خیلی بد

۷۸- **يُهْرَعُونَ** : در حالی که می شتافتند - **يَقُومُ** : ای قوم من - **هَؤُلَاءِ** : اینان - **أَطْهَرُ** : پاکیزه تر - **لَا تَخْزُونَ** : مرا

خوار (و شرمسار) نکنید - **ضَيْفِي** : مهمانان من - **رَجُلٌ** : مردی - **رَشِيدٌ** : فهمیده

۷۹- **نُزِيدُ** : می خواهیم

۸۰- **لَوْ** : ای کاش - **ءَاوَى** : پناه می بردم - **زُكْنٍ** : تکیه گاهی - **شَدِيدٍ** : محکم

۸۱- **لَنْ يَصِلُوا** : هرگز دستشان نمی رسد - **أَسْرِ بِ...** : ... را شبانه ببر - **أَهْلِكَ** : خانواده ات - **بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ** : در پاسی

از شب - **لَا يَلْتَفِتْ** : به پشت سرش نگاه نکند - **أَمْرَاتَكَ** : همسرت - **إِنَّهُ مُصِيبُهَا** : قطعاً به او می رسد - **أَصَابَهُمْ** :

به آنان می رسد - **قَرِيبٌ** : نزدیک

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا
 حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ
 وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ
 شُعَيْبًا قَالَ يَلْقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ
 وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ
 عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ ﴿٨٤﴾ وَيَلْقَوْمِ آوْفُوا الْمِكْيَالَ
 وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
 وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾ بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ
 إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾ قَالُوا
 يَلْعَلُ أَصْلُ نِزْلِكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا
 وَأَوَّا نَفْعَلُ فِي أَمْوَالِنَا مَا شَاءُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ
 الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾ قَالَ يَلْقَوْمِ آرَءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ
 رَبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ
 إِلَىٰ مَا أَنْهَكُم عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ
 وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

۸۲- جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا : آن (شهر) را

زیر و رو کردیم - اَمْطَرْنَا : بارانديم -

حِجَارَةً : سنگ های - سِجِّيلٍ : کلوخ -

مَنْضُودٍ : روی هم نشسته

۸۳- مُسَوَّمَةً : که مشخص شده بود -

بَعِيدٍ : دور

۸۴- أَخَاهُمْ : برادرشان - يَلْقَوْمِ : ای قوم

من - لَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ : در

پیمانه و وزن کم نگذارید - أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ :

شما را در رفاه می بینم - أَخَافُ :

می ترسم - مُحِيطٍ : فراگیر

۸۵- آوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ : دقیق

پیمانه و وزن کنید - الْقِسْطِ : عدالت -

لَا تَبْخَسُوا : نگاهید - لَا تَعْتُوا : سرکشی

نکنید

۸۶- بَقِيَّتُ اللَّهِ : سود خدا پسندانه - خَيْرٌ :

بہتر - حَفِيظٍ : نگهبان، مراقب

۸۷- تَأْمُرُكَ : تو را امر می کند - أَنْ تَتْرَكَ : که رها کنیم - الْحَلِيمُ : بردبار - الرَّشِيدُ : فهمیده

۸۸- يَلْقَوْمِ : ای قوم من - آرَءَيْتُمْ : به من خبر دهید، به نظر شما - بَيِّنَةٍ : دلیل آشکاری - مَا أُرِيدُ : نمی خواهم - أَنْ

أُخَالِفَكُمْ : که با شما مخالفت کنم - إِلَىٰ مَا أَنْهَكُم عَنْهُ : (با میل کردن) به آنچه شما را از آن نهی می کنم - إِنْ

أُرِيدُ : نمی خواهم - مَا اسْتَطَعْتُ : هر قدر بتوانم - مَا : نیست - أُنِيبُ : باز می آیم

۸۹- **لَا يَجْرِمَنَّكُمْ** : مبدا شما را وا دارد - **شِقَاقٍ** : مخالفت (و دشمنی با) من - **أَنْ يُصِيبَكُمْ** : که به شما برسد - **بَعِيدٍ** : دور
 ۹۰- **إِسْتَغْفِرُوا** : آمرزش بخواهید - **تُوبُوا** : توبه کنید - **وَدُودٌ** : بسیار دوستدار
 ۹۱- **مَا تَفْقَهُ** : نمی فهمیم - **بِمَا** : من + ما - **لَنُرَاكَ** : تو را می بینیم - **رَهْطُكَ** : قبیله کوچکت - **لَنُرْجَمَنَّكَ** : قطعاً سنگسارت می کردیم - **عَزِيزٍ** : دارای غلبه و قدرت
 ۹۲- **رَهْطِي** : رک : ۹۱ - **أَعَزُّ** : غالب و قوی تر - **وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا** : در حالی که او را به طور کلی فراموش کردید - **مُحِيطٌ** : دارای احاطه
 ۹۳- **يَقُومُ** : ای قوم من - **عَلَى مَكَاتِكُمْ** : به اندازه توانتان - **يَأْتِيهِ** : به سراغش می آید - **يُخْزِيهِ** : او را خوار و رسوا

وَيَقُومُوا لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ۝۸۹ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ۝۹۰ قَالُوا يَشْعِيبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا نَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِيزٌ ۝۹۱ قَالَ يَقُومُوا أَرْهَطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝۹۲ وَيَقُومُوا أَعْمَلُوا عَلَى مَكَاتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ۝۹۳ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَآخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثْمِينَ ۝۹۴ كَانَتْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِمَدِينٍ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ وَلَقَدْ آرسلنا موسى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝۹۵ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝۹۶

می کند - **كَاذِبٌ** : دروغگو - **ارْتَقِبُوا** : منتظر باشید - **رَقِيبٌ** : منتظر

۹۴- **نَجَّيْنَا** : نجات دادیم - **أَخَذَتِ** : فراگرفت - **الصَّيْحَةُ** : صیحه و فریاد (آسمانی) - **فَأَصْبَحُوا ... جِثْمِينَ** : به زانو درآمده و مردند - **دِيَارِهِمْ** : خانه هایشان

۹۵- **كَانَ لَمْ يَغْنَوْا** : (چنان شدند که) گویی هرگز سکونت نداشته اند - **بُعْدًا ...** : دوری (از رحمت الهی) بر ... باد - **بَعَدَتْ** : دور شد

۹۶- **سُلْطَانٍ** : دلیلی

۹۷- **مَلَائِهِ** : سران (قوم) او - **اتَّبَعُوا** : پیروی کردند - **رَشِيدٌ** : مایه هدایت و نجات

۹۸- يَقْدُمُ: جلو می برد - أَوْرَدَهُمْ: آنان را

وارد می کند - يَنْسُ الْوَرْدُ الْمُرَوْدُ: چه بد آبشخوری است که وارد آن می شوند

۹۹- أُتْبِعُوا: به دنبال دارند - يَنْسُ الرِّفْدُ

المرفود: چه ارمغان بدی نصیبشان می شود

۱۰۰- أَنْبَاءُ: اخبار - الْقُرَى: شهرها -

نَقُصُّهُ: آن ها را نقل می کنیم - قَانِمٌ:

پابرجا - حَصِيدٌ: از بین رفته

۱۰۱- مَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ: آنان را بی نیاز

نکرد - إِلَهُهُمْ: معبودهایشان - يَدْعُونَ:

می خوانند، می پرستیدند - ما زادوهم:

بر آنان نیفزود - تَتَّبِعِ: زیان و هلاکت

۱۰۲- أَخَذُ: مؤاخذه - أَخَذَ: مؤاخذه

می کند - الْقُرَى: (مردم) شهرها

۱۰۳- خَافَ: بترسد - مَشْهُودٌ: مشاهده

شده (توسط همه)

۱۰۴- مَا تُؤَخِّرُهُ: آن را به تأخیر نمی اندازیم - مَعْدُودٌ: معین

۱۰۵- يَأْتِ: بیاید - لَا تَكَلَّمُ: سخن نمی گوید - شَقِيٌّ: بدبخت - سَعِيدٌ: خوش بخت

۱۰۶- شَقُوا: بدبخت شدند - زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ: نعره و ناله های طولانی گوشخراش

۱۰۷- مَا دَامَتْ: تا زمانی که پابرجاست

۱۰۸- سَعِدُوا: خوش بخت شده اند - مَا دَامَتْ: رک: ۱۰۷ - غَيْرَ مَجْدُودٍ: قطع نشدنی

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَيَنْسُ الْوَرْدُ الْمُرَوْدُ ۝ وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ لَعَنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَنْسُ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ۝ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۝ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ۝ وَكَذَلِكَ أَخَذَ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ۝ وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ ۝ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ۝ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِهِمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ۝ خَلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ۝ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ۝

۱۰۹- **لَاتُكُّ** : نباش - **مِرْيَةً** : تردید -

يَمَّا : مِن + ما - **هَؤُلَاءِ** : اینان - **إِنَّا**

لَمُوقِفُوهُمْ : ما قطعاً به طور کامل به آنان

می‌دهیم - **غَيْرَ مَنْقُوصٍ** : بی کم و

کاست

۱۱۰- **ءَاتَيْنَا** : دادیم - **أُخْتَلِفَ** : اختلاف

شد - **لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ** : اگر سخن

سابق نبود - **لَقُضِيَ** : قطعاً داوری (و کار)

یکسره می‌شد - **شَاكٌ ... مُرِيبٌ** : شکی

اضطراب‌آور

۱۱۱- **لَمَّا** : لَ (قسم) + ما (زائده) -

لَيُوقِفِيَهُمْ : قطعاً به طور کامل به آنان

می‌دهد - **خَيْرٌ** : آگاه

۱۱۲- **إِسْتَقِمَّ** : (راه) راست برو - **أُمِرَتْ** :

امر شده‌ای - **تَابَ** : (به سوی خدا)

باز آمده‌اند - **لَا تَطْغَوْا** : طغیان نکنید

۱۱۳- **لَا تَرْكَنُوا** : میل و اعتماد نکنید -

فَلَا تُكُّ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا
يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ نَصِيبُهُمْ غَيْرَ
مَنْقُوصٍ ۝ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَاكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝ وَإِنْ كُنَّا لَمَّا لَيُوقِفِيَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالُهُمْ
إِنَّهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ فَاسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ
مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝ وَاقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ
وَرُفُلًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي
لِلذَّاكِرِينَ ۝ وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ
۝ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ
عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ
وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝
وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ ۝

فَتَمَسَّكُمْ : که به شما برسد - **أَوْلِيَاءَ** : یاورانی - **لَا تُنصَرُونَ** : یاری نمی‌شوید

۱۱۴- **اقِمِ** : به پا دار - **طَرَفِي النَّهَارِ** : دو طرف روز - **رُفُلًا مِنَ اللَّيْلِ** : نخستین ساعات شب - **يُذْهِبْنَ** : از بین می‌برند -

ذِكْرِي : یادآوری

۱۱۵- **لَا يُضِيعُ** : تباہ نمی‌کند - **الْمُحْسِنِينَ** : نیکوکاران

۱۱۶- **لَوْلَا كَانَ** : چرا نبودند؟ - **الْقُرُونِ** : مردمان اعصار - **أُولُوا بَقِيَّةٍ** : دانشمندان صاحب‌قدرتی - **مِمَّنْ** : مِن + مَنْ -

أَنْجَيْنَا : نجات دادیم - **اتَّبَعَ** : پیروی کردند - **مَا أُتْرِفُوا فِيهِ** : لذت‌هایی که در آنها غرق بودند

۱۱۷- **مَا كَانَ رَبُّكَ** : پروردگارت (اصلاً) قصد نداشته است - **لِيُهْلِكَ** : که نابود کند - **الْقُرَىٰ** : شهرها

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَرَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
 ۱۱۸ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
 لَا مَلَأَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۱۱۹ وَكُلًّا نَقُصُّ
 عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
 الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۱۲۰ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 اْعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ۱۲۱ وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ
 ۱۲۲ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۱۲۳

آیاتها
 سُوْرَةُ الْيُوسُفِ
 ۱۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا
 عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۲ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ
 بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۳ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
 أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۴

۱۱۸- لَا يَرَالُونَ مُخْتَلِفِينَ : پیوسته در

اختلاف هستند

۱۱۹- لَا مَلَأَ: قطعاً پر می کنم - الْجِنَّةِ:

جنیان - النَّاسِ: آدمیان

۱۲۰- كُلًّا نَقُصُّ: به طور کلی نقل

می کنیم - أَنْبَاءَ: اخبار - نُثَبِّتُ: استوار

می گردانیم - فُؤَادَكَ: دلت - ذِكْرٌ:

یادآوری

۱۲۱- عَلَىٰ مَكَاتَتِكُمْ: به اندازه توانتان

۱۲۲- اِنْتَظِرُوا: انتظار بکشید

۱۲۳- يُرْجَعُ: بازگردانده می شود

سوره یوسف

۳- نَقُصُّ: نقل می کنیم - أَحْسَنَ

الْقَصَصِ: بهترین داستان، بهترین شیوه

داستان گویی - أَوْحَيْنَا: وحی کردیم -

إِنْ كُنْتَ: به راستی بودی - الْغَافِلِينَ:

بی خبران (از این داستان)

۴- أَبِيهِ: پدرش - يَابَتِ: ای پدرم! - رَأَيْتُ: (در خواب) دیدم - أَحَدَ عَشَرَ: یازده - كَوْكَبًا: ستاره - لِي سَاجِدِينَ: در

حالی که به من سجده می کنند

۵- **يَبْنَىٰ** : ای پسر عزیزم! - **لَا تَقْصُصْ** :

نقل نکن - **إِخْوَتَكَ** : برادرانت -

فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا : که بر علیه تو حيله

و نیرنگ سختی به کار برند - **عَدُوًّا** :

دشمن

عَمَّ يَجْتَبِيكَ : تو را برمیگزیند - **يُعَلِّمُكَ** :

به تو تعلیم می‌دهد - **تَأْوِيلُ** : حقیقت،

تعبیر - **الْأَحَادِيثُ** : خواب‌ها - **يُمِّ** : تمام

می‌کند - **ءَالٍ** : خاندان - **أَبَوَيْكَ** : پدرانت

۷- **السَّائِلِينَ** : سؤال کنندگان

۸- **أَخُوهُ** : برادرش - **أَحَبُّ إِلَى ...** :

دوست‌داشتنی‌تر نزد ... - **أَبِينَا** : پدرمان -

عُصْبَةً : گروهی نیرومند (و مفید) -

ضَلَّلٍ : گمراهی

۹- **أَقْتُلُوا** : بکشید - **إِطْرَحُوهُ أَرْضًا** : او را

به مکانی (دور) بیندازید - **يَخْلُ** : (تا)

خالی (خالص) گردد - **وَجْهٌ** : توجه -

أَبْيَكُم : رک : ۸ - **تَكُونُوا** : شوید

۱۰- **قَائِلٌ** : گوینده‌ای - **لَا تَقْتُلُوا** : نکشید - **الْقُوَّةُ** : او را بیندازید - **غَيْبَتٍ** : قعر - **الْحُبِّ** : چاه - **يَلْتَقِطُهُ** : (تا) او را

پیدا کنند و ببرند - **بَعْضُ السَّيَّارَةِ** : یکی از کاروانیان

۱۱- **يَا أَبَانَا** : ای پدر ما! - **مَا لَكَ** : تو را چه شده، چرا؟ - **لَا تَأْمَنَّا** : ما را امین نمی‌شماری - **إِنَّا لَهُ لَنُصْحُونَ** : در حالی

که ما خیرخواه او هستیم

۱۲- **أَرْسَلَهُ** : او را بفرست - **عَدَاً** : فردا - **يَرْتَعُ** : (تا) گردش کند - **يَلْعَبُ** : بازی کند

۱۳- **لَيَحْزَنُنَّ** : مرا اندوهگین می‌کند - **أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ** : که او را ببرید - **أَخَافُ** : می‌ترسم - **أَنْ يَأْكُلَهُ** : که او را بخورد -

الذَّنْبُ : گرس

۱۴- **لَئِنْ أَكَلَهُ** : (به خدا) اگر او را بخورد - **الذَّنْبُ** : رک : ۱۳ - **عُصْبَةً** : رک : ۸ - **إِذَا** : در این صورت

۱۵ - **ذَهَبُوا بِهِ** : او را بردند - **أَجْمَعُوا** :

تصمیم گرفتند - **أَنْ يَجْعَلُوهُ** : که او را

قرار دهند - **غَيْبَتٍ** : قعر - **الْجُبِّ** : چاه -

أَوْحَيْنَا : وحی کردیم - **لَتُنَبِّئَنَّهُمْ** : قطعاً

آنان را آگاه می کنی - **وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ** :

در حالی که غافل اند

۱۶ - **جَاءَ وَآبَاهُمُ** : نزد پدرشان آمدند -

عِشَاءً : شب هنگام - **يَبْكُونَ** : در حالی

که گریه می کردند

۱۷ - **يَا أَبَانَا** : ای پدرما! - **تَسْتَبِقُ** : مسابقه

می دادیم - **تَرَكْنَا** : رها کردیم - **مَتَاعِنَا** :

وسایلمان - **أَكَلَهُ** : او را خورد - **الذِّئْبُ** :

گرگ - **مُؤْمِنٍ** : باورکننده - **وَلَوْ** : هر

چند

۱۸ - **جَاءُوا... بِدَمٍ كَذِبٍ** : خونی دروغین

آوردند - **قَمِيصِهِ** : پیراهنش - **سَوَّلَتْ** :

آراسته است - **جَمِيلٌ** : زیبا - **اللَّهُ**

الْمُسْتَعَانُ : فقط خداست که از او یاری

خواسته می شود - **تَصِفُونَ** : توصیف

می کنید

۱۹ - **سَيَّارَةٌ** : کاروانی - **أَرْسَلُوا** : فرستادند - **وَأَرَادَهُمْ** : آب آورشان - **أَدْلَى** : انداخت - **يُبْشِرِي** : مژده - **عَلَّمَ** : پسری

نوجوان - **أَسْرَوْهُ** : او را پنهان کردند - **بِضَاعَةٍ** : (به عنوان) سرمایه ای

۲۰ - **شَرَوْهُ** : او را فروختند - **ثَمْنٍ** : بهایی - **بَحْسٍ** : ناچیز - **دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ** : چند سکه نقره - **الرَّاهِدِينَ** : افراد

بی رغبت

۲۱ - **الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ** : آن شخص مصری که او را خریده بود - **إِمْرَأَتِهِ** : همسرش - **أَكْرَمَى مَثْوَاهُ** : جایگاهش

را گرامی دار (از او خوب پذیرایی کن) - **عَسَى** : شاید، بسا - **نَتَّخِذُهُ وَلَدًا** : او را به فرزندی بگیریم - **مَكَّنَّا** : استقرار

دادیم - **لِنُعَلِّمَهُ** : برای اینکه به او تعلیم بدهیم - **تَأْوِيلٍ** : تعبیر - **الْأَحَادِيثِ** : خواب ها - **غَالِبٌ** : پیروز، چیره

۲۲ - **بَلَغَ** : رسید - **أَشْدَمَ** : (به) کمال رشدش - **ءَاتَيْنَاهُ** : به او دادیم - **حُكْمًا** : (قدرت) داوری - **نَجَزَى** : پاداش

می دهیم - **الْمُحْسِنِينَ** : نیکوکاران

۲۳- **رَاوَدَتْهُ ... عَنْ نَفْسِهِ** : با نرمی و تلاش از او تمنای کامجویی کرد - **بَيْتِهَا**: خانه اش - **عَلَّقَتْ**: محکم بست - **الْأَبْوَابُ**: درها - **هَيْتَ لَكَ**: بیا که منظورم تویی - **مَعَاذَ اللَّهِ**: پناه بر خدا - **أَحْسَنَ**: گرمی داشت - **مَثْوَايَ**: جایگاهم - **لَا يُفْلِحُ**: رستگار نمی شوند

۲۴- **لَقَدْ هَمَّتْ بِهِ**: (آن زن) آهنگ او کرد - **لَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ**: اگر نمی دید - **لِنَصْرِفَ**: برای اینکه برگردانیم - **عِبَادَنَا الْمُخْلَصِينَ**: بندگان خالص شده ما

۲۵- **اسْتَبَقَا**: هر دو شتافتند - **البَابُ**: (به سوی) در - **قَدَّتْ**: پاره کرد - **قَيْصَبَهُ**: پیراهنش - **دُبُرٍ**: پشت - **الْفَيَا**: یافتند (دیدند) - **لَدَىٰ**: نزدیک - **أَرَادَ...**: **سَوَاءً**: قصد بدی کند - **أَهْلِكَ**: خانواده ات - **أَنْ يُسَجَّنَ**: اینکه زندانی شود

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَالْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسَجَّنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قَدْ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾ وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتْلَهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرُلَهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

ج

۲۶- **رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي**: رک: ۲۳ - **شَهِدَ**: گواهی داد (دلیل قاطعی آورد) - **شَاهِدٌ**: گواهی دهنده ای (گوینده ای) - **إِنْ كَانَ... قَدْ**: اگر پاره شده باشد - **قَيْصَبَهُ**: رک: ۲۵ - **قُبُلٍ**: مقابل - **صَدَقَتْ**: (آن زن) راست گفته است

۲۷- **إِنْ كَانَ... قَدْ**: رک: ۲۶ - **قَيْصَبَهُ**: رک: ۲۵ - **دُبُرٍ**: رک: ۲۵

۲۸- **رَأَىٰ**: دیدند - **قَيْصَبَهُ**: رک: ۲۵ - **قَدْ**: پاره شده است - **دُبُرٍ**: رک: ۲۵ - **كَيْدِكُنَّ**: حيله و نیرنگ شما

۲۹- **يُوسُفُ**: ای یوسف! - **أَعْرِضْ**: صرف نظر کن - **اسْتَغْفِرِي**: (ای زن!) آمرزش بخواه - **ذَنبِكِ**: گناهت - **الْخَاطِئِينَ**: خطاکاران

۳۰- **نِسْوَةٌ**: (گروهی از) زنان - **امْرَأَتُ**: همسر - **تُرَاوِدُ فَتْلَهَا عَنْ نَفْسِهِ**: از غلامش تمنای کامجویی می کند - **قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا**: عشق (به او) در اعماق قلبش نفوذ کرده است - **لَنَرُلَهَا**: او را می بینیم - **ضَلَالٍ**: گمراهی

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِنًا
وَأَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْنَّ فَلَمَّا
رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا
إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ
وَلَقَدْ رَاودْنَاهُ عَنْ نَفْسِهِ فَوَسَّعَ لَهَا وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا أَمُرُّهُ
لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ
إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ
وَآكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ
كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا
الْآيَةَ لَيَسْجُنَنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ
قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا
نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا
نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي
تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

۳۱- سَمِعَتْ بِ... : ... را شنید - أَرْسَلَتْ
إِلَيْهِنَّ : به سراغشان فرستاد - أَعْتَدَتْ :
آماده ساخت - مُتَّكِنًا : مجلسی - أَتَتْ :
داد - سِكِّينًا : چاقویی - اخْرُجْ : خودت
را نشان بده - رَأَيْنَهُ : او را دیدند -
أَكْبَرْنَهُ : از عظمت او مبهوت شدند -
قَطَّعْنَ : بریدند - حَاشَ لِلَّهِ : منزه است
خدا! - إِنْ : نیست - مَلَكٌ : فرشته‌ای -
کَرِيمٌ : بزرگوار، والا

۳۲- ذَلِكُنَّ : آن - لُمْتُنَّنِي : مرا ملامت
می‌کردید - رَاودْنَاهُ عَنْ نَفْسِهِ : به هر
شکلی تلاش کردم از او کام بگیرم -
إِسْتَعَصَمَ : به شدت خودداری کرد -
لَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ : اگر انجام ندهد - أَمُرُّهُ :
به او دستور می‌دهم - لَيُسْجَنَنَّ : قطعاً
زندانی می‌شود - لَيَكُونًا : مسلماً خواهد
بود - الصَّاغِرِينَ : خوارشدگان
۳۳- السِّجْنُ : زندان - أَحَبُّ إِلَيَّ :
دوست‌داشتنی‌تر نزد من - مِمَّا : من + ما -
يَدْعُونَنِي : مرا می‌خوانند - إِلَّا تَصْرِفْ :

اگر برنگردانی - كَيْدَهُنَّ : حيله و نیرنگ آنان - أَصْبُ : میل پیدا می‌کنم - أَكُنَّ : می‌شوم

۳۴- اسْتَجَابَ لَهُ : (دعای) او را اجابت کرد - صَرَفَ : رک : ۳۳ - كَيْدَهُنَّ : رک : ۳۳ - السَّمِيعُ : همیشه شنوا

۳۵- بَدَأَ لَهُمْ : به نظرشان رسید - ما رَأَوُا : اینکه دیدند - الْآيَةُ : نشانه‌ها (ی بی‌گناهی یوسف) - لَيَسْجُنَنَّهُ : که
قطعاً او را زندانی کنند - حِينٍ : مدتی

۳۶- السِّجْنُ : رک : ۳۳ - فَتَيَانٍ : دو جوان - آرَانِي : خودم را (در خواب) می‌بینم - أَعْصِرُ خَمْرًا : (برای تهیه) شراب
(انگور) می‌فشارم - الْآخَرُ : دیگری - أَحْمِلُ : حمل می‌کنم - خُبْرًا : نانی - تَأْكُلُ : که می‌خورند - الطَّيْرُ : پرندگان -
نَبِّئْنَا : ما را آگاه کن - تَأْوِيلِهِ : حقیقت و تعبیرش - الْمُحْسِنِينَ : نیکوکاران

۳۷- لَا يَأْتِيَكُمَا : برایتان نمی‌آید - طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ : جیره غذایی روزانه‌تان - نَبَّأْتُكُمَا : رک : ۳۶ - تَأْوِيلِهِ : چگونگی
آن (غذا) - ذَلِكُمَا : آن - مِمَّا : رک : ۳۳ - عَلَّمَنِي : به من آموخته است - تَرَكْتُ : رها کردم - مِلَّةَ : آیین

۳۸- **اَتَّبَعْتُ** : پیروی کردم - **مَلَّةً** : آیین -

مَا كَانَ لَنَا : سزاوار ما نیست

۳۹- **يُصَاحِبِي السِّجْنِ** : ای دو معاشر من

در زندان - **خَيْرٌ** : بهتر - **الْقَهَّارُ** : بسیار مسلط و چیره

۴۰- **أَسْمَاءٌ** : نام‌هایی (بی‌محتوا) -

سَمَّيْتُمُوهَا : شما آن‌ها را نامگذاری

کردید - **سُلْطَنٍ** : دلیلی - **إِنْ** : نیست -

الْحُكْمُ : داوری - **الْقَيِّمُ** : استوار، ثابت

۴۱- **يُصَاحِبِي السِّجْنِ** : رک : ۳۹ -

يَسْقَى : می‌نوشاند - **خَمْرًا** : شراب - **رَبِّهِ** :

اربابش - **الْأَخْرُ** : دیگری - **يُصَلِّبُ** : به

دار آویخته می‌شود - **تَأْكُلُ** : می‌خورند -

الطَّيْرُ : پرندگان - **فُضِيَ** : قطعی شده

است - **فِيهِ** : در مورد آن - **تَسْتَفْتِيَانِ** :

از من نظر خواستید

۴۲- **ظَنَّ** : می‌دانست - **أَنَّهُ نَاجٍ** : که او

نجات پیدا می‌کند - **أَذْكُرُنِي** : از من یاد کن - **رَبِّكَ** : اربابت - **أَنْسَلُهُ** : از یادش برد - **ذِكْرَ رَبِّهِ** : یاد کردن (یوسف

نزد) اربابش - **لَيْتَ** : اقامت کرد، ماند - **السِّجْنِ** : زندان - **بِضْعِ سِنِينَ** : چند سال

۴۳- **الْمَلِكُ** : پادشاه - **أَرَى** : (در خواب) می‌بینم - **سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ** : هفت گاو چاق - **يَأْكُلُهُنَّ** : آنها را می‌خورند -

سَبْعَ عِجَافٍ : هفت (گاو) لاغر - **سَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضِرٍ** : هفت خوشه سبز گندم - **أُخْرَى يَابِسَةٍ** : (هفت خوشه) دیگر

خشک - **الْمَلَأُ** : سران (قوم) - **أَفْتُونِي** : به من نظر دهید - **فِي** : در مورد - **إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ** : اگر خواب را تعبیر

می‌کنید

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِينَ ﴿٤٤﴾
 وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
 فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
 سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضِرٍ
 وَأُخْرٍ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ
 تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا
 قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ
 يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِي
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعَصِرُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ
 الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ
 مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾
 قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ
 مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سَوَاءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ إِنَّنِ حَصَصَ
 الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾ ذَلِكَ
 لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

۴۴- **أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ** : خوابهای پریشان

(است) - **تَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ** : تعبیر (این) خوابها

۴۵- **نَجَا** : نجات یافته بود - **ادَّكَرَ** : به یاد

آورده بود - **أُمَّةٍ** : مدتی - **أُنَبِّئُكُمْ** : شما را آگاه می کنم - **تَأْوِيلِهِ** : حقیقت و تعبیرش - **أَرْسِلُونِ** : مرا (به سراغش) بفرستید

۴۶- **الصِّدِّيقُ** : انسان بسیار راستگو -

أَفْتِنَا : به ما نظر بده - **فی** : در مورد - **سَبْعِ**

بَقَرَاتٍ **يَمَانٍ** : هفت گاو چاق - **يَأْكُلُهُنَّ** : که

آنها را می خورند - **سَبْعِ عِجَافٍ** : هفت (گاو)

لاغر - **سَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضِرٍ** : هفت خوشه

سبز گندم - **أُخْرٍ يَابِسَاتٍ** : (هفت خوشه)

دیگر خشک

۴۷- **تَزْرَعُونَ** : می کارید - **سَبْعِ سِنِينَ** : هفت

سال - **دَابًّا** : پی در پی - **حَصَدْتُمْ** : درو

کردید - **ذَرَوْهُ** : رهایش کنید - **سُنْبُلِهِ** :

خوشه اش - **يَمَّا** : بین + ما - **تَأْكُلُونَ** :

می خورید

۴۸- **يَأْتِي** : می آید - **سَبْعِ شِدَادٍ** : هفت (سال) سخت - **يَأْكُلْنَ** : می خورند - **مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ** : آنچه را برای آن (سال)ها از پیش

ذخیره کرده اید - **يَمَّا** : رک : ۴۷ - **تَحْصِنُونَ** : (برای کشت) ذخیره می کنید

۴۹- **يَأْتِي** : رک : ۴۸ - **عَامٌ** : سالی - **يُغَاثُ النَّاسُ** : بر مردم باران می بارد - **يَعَصِرُونَ** : عصاره (میوه ها و نباتات را) می گیرند

۵۰- **ائْتُونِي بِهِ** : او را نزد من بیاورید - **رَبِّكَ** : اربابت - **فَسْأَلْهُ** : پس از او بپرس - **بَالُ** : ماجرا - **النِّسْوَةِ** : (گروه) زنان -

قَطَّعْنَ : بریدند - **كَيْدِهِنَّ** : حیله و نیرنگ آنان

۵۱- **مَا خَطْبُكُنَّ** : ماجرای شما چگونه بود؟ - **رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ** : از یوسف تمنای کامجویی کردید - **حَاشَ لِلَّهِ** : منزّه

است خدا! - **مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ** : در او سراغ نداریم - **إِمْرَأَتُ** : همسر - **حَصَصَ** : کاملاً آشکار شد

۵۲- **لِيَعْلَمَ** : تا بداند - **لَمْ أَخُنْهُ** : به او خیانت نکردم - **كَيْدَ** : رک : ۵۰

۵۳- وَمَا أُبْرِئُ : تبرئه نمی کنم - آثَارَةٌ : بسیار امرکننده

۵۴- اِنْتَوْنِي بِهِ : او را به نزد من بیاورید - اَسْتَخْلِصُهُ : تا او را مشاور ویژه گردانم - کَلِمَةً : با او گفتگو کرد - لَدَيْنَا : نزد ما - مَكِينٌ : دارای منزلت

۵۵- اِجْعَلْنِي : مرا قرار بده - عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ : سرپرست خزانه‌های (اقتصاد) کشور - حَفِیْظٌ : نگاهبان

۵۶- مَكَّنَّا : استقرار دادیم - يَتَّبَعُوا : سکونت گیرد - حَيْثُ : هر جا - نُصِيبُ : می‌رسانیم - لَا نُضِيعُ : تباہ نمی‌کنیم - الْمُحْسِنِينَ : نیکوکاران

۵۷- خَيْرٌ : بهتر - كَانُوا يَتَّقُونَ : تقوا پیشه می‌کرده‌اند

۵۸- اِخْوَةٌ : برادران - عَرَفَهُمْ : آنان را شناخت - هُمْ لَوْ مُنْكَرُونَ : آنان او را نمی‌شناختند

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِیْظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبَعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَا جُرْ الْأُخْرَىٰ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِآخِ لَكُمْ مِنْ آبَائِكُمْ أَلا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا سَرَّأَوْدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتِينِهِ اجْعَلُوا فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ آبَائِهِمْ قَالُوا يَبْنَآبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

۵۹- جَهَّزَهُمْ : آنان را مجهز کرد - جَهَّازِهِمْ : بارهایشان - اِنْتَوْنِي بِ... : رک : ۵۴ - آخِ لَكُمْ مِنْ آبَائِكُمْ : برادر پدریتان - أَلا تَرَوْنَ : نمی‌بینید - اَوْفِي الْكَيْلِ : سهمیه (همه) را به طور کامل می‌دهیم - خَيْرٌ : بهترین - الْمُنْزِلِينَ : میزبانان

۶۰- اِن لَمْ تَأْتُونِي بِهِ : اگر او را به نزد من نیاورید - لَا كَيْلَ : (هیچ) سهمیه‌ای نیست - لَا تَقْرَبُونِ : نزدیک من نشوید

۶۱- سَرَّأَوْدُ عَنْهُ أَبَاهُ : با سعی و نر می از پدرش او را درخواست می‌کنیم

۶۲- فِتْنِيهِ : خدمتگزارانش - اِجْعَلُوا : رک : ۵۵ - بِضَاعَتِهِمْ : سرمایه‌هایشان (آنچه برای سهمیه غذا پرداختند) - رِحَالِهِمْ : خورجین‌هایشان - يَعْرِفُونَهَا : آن را بشناسند - اِنْقَلَبُوا : بازگشتند - أَهْلِهِمْ : خانواده‌شان

۶۳- آبِیْهِمْ : رک : ۵۹ - یَابْنَآبَانَا : ای پدر ما - الْكَيْلُ : سهمیه (غذایی) - اَرْسِلْ : بفرست - آخَانَا : رک : ۵۹ - نَكْتَلْ : (تا) سهمیه (غذایی) مان را بگیریم

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُتُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ
 قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا
 مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا بَنَا
 مَا نَبِغِي هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ
 أَخَانَا وَنَزِدُّكَ كَيْلٌ بِعَيْرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ
 لَنْ أُرْسِلَ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ
 إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ
 مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يَبْنَئِي لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ
 وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
 شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ
 يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ
 قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يَوْسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ
 قَالَ إِنِّي أَخَوُكَ فَلَا تَبْتَسِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

۶۴ - ءَامَنُكُمْ : شما را امین شمارم -
 أَخِيهِ : برادرش - خَيْرٌ حَفِظًا :
 حفظ کننده تر - أَرْحَمُ : رحم کننده ترین
 ۶۵ - فَتَحُوا : گشودند - مَتَاعَهُمْ :
 وسایلشان - وَجَدُوا : یافتند - بِضَاعَتَهُمْ :
 سرمایه شان - رُدَّتْ : که بازگردانده شده
 بود - يَا بَنَا : ای پدر ما - مَا نَبِغِي : دیگر
 چه می خواهیم؟ - نَمِيرُ أَهْلَنَا : برای
 خانواده مان مواد غذایی می آوریم - أَخَانَا :
 رک : ۶۴ - نَزِدُّكَ : (برسهمیه قبلی)
 می افزاییم - كَيْلٌ : سهمیه (بار) - بِعَيْرٍ :
 یک شتر - يَسِيرٌ : سهل (الوصول)
 ۶۶ - لَنْ أُرْسِلَ : هرگز او را نمی فرستم -
 حَتَّىٰ تُؤْتُونِ : تا اینکه به من بدهید -
 مَوْثِقًا : پیمان محکمی - لَتَأْتُنَّنِي بِهِ : که
 قطعاً او را به نزد من بیاورید - إِلَّا أَن

يُحَاطَ بِكُمْ : مگر اینکه گرفتار (مشکلی) بشوید - وَكِيلٌ : ضامن (شاهد)

۶۷ - يَبْنَئِي : ای فرزندان من! - بَابٍ : دروازه - مَا أُغْنِي عَنْكُمْ : شما را بی نیاز نمی کنم - إِن : نیست - الْحُكْمُ :
 داورى - فَلْيَتَوَكَّلْ : (فَ + لِيَتَوَكَّلْ) پس باید توکل کنند

۶۸ - حَيْثُ : آنجایی که - أَبُوهُم : پدرشان - مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ : آنان را بی نیاز نمی کرد - قَضَاهَا : آن (نیاز) را
 برآورد - ذُو : دارا - عَلَّمْنَاهُ : به او یاد داده بودیم

۶۹ - ءَاوَىٰ إِلَيْهِ : در کنار خود جای داد - أَخَاهُ : رک : ۶۴ - لَا تَبْتَسِسْ : اندوهگین مباش

۷۰- جَهَّزَهُمْ : بارهایشان - السَّفَايَةِ :

جام (آبخوری) - رَحِل : خورجین -

أَخِيهِ : برادرش - آذَن : اعلام کرد -

الْعِيرُ : کاروانیان

۷۱- وَأَقْبَلُوا : در حالی که روی کردند -

تَفَقَّدُوا : گم کرده‌اید

۷۲- تَفَقَّدُوا : رک : ۷۱ - صُوع : جام -

جَاءَ بِهِ : آن را بیاورد - حَمْلُ : بار - بَعِيرُ :

یک شتر - زَعِيمُ : ضامن

۷۳- تَالَلَّهِ : به خدا سوگند - مَا جِئْنَا :

نیامده‌ایم

۷۵- وَجَدَ : یافت شود - رَحِلِهِ : رک :

۷۰- هُوَ جَزْأُؤُهُ : بردگی او مجازاتش

است - نَجَزَى : مجازات می‌کنیم

۷۶- بَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ : شروع به (بازرسی)

بارهایشان نمود - أَخِيهِ : رک : ۷۰ -

اِسْتَخْرَجَهَا : آن را بیرون کشید - كِدْنَا : چاره‌اندیشی کردیم - مَا كَانَ لِأَخِي : ممکن نبود که بگیرد - دین : قانون -

نَرَفَعُ : بالا می‌بریم - ذی : دارا

۷۷- اِنْ يَسْرِقْ : اگر دزدی کند - أَخٍ لَّهُ : برادر (تنی) او - اَسْرَهَا : آن را پنهان داشت - لَمْ يُبَيِّدْهَا : آشکارش نکرد -

شَرُّ مَكَانًا : (دارای) وضعیت بدتری - اَعْلَمُ : داناتر - تَصِفُونَ : وصف می‌کنید

۷۸- أَبَا : پدری - شَيْخًا : سالخورده - كَبِيرًا : بلندمرتبه - خُذْ : بگیر - مَكَاتِرُ : به جای او - نَزَلَ : تو را می‌بینیم -

المُحْسِنِينَ : نیکوکاران

۷۹- مَعَاذَ اللَّهِ : پناه بر خدا - أَنْ نَأْخُذَ :

که بگیریم - وَجَدْنَا : یافته‌ایم - مَتَاعَنَا :

وسيله‌مان - إِذَا : در این صورت

۸۰- اسْتَيْسَسُوا : کاملاً مأیوس شدند -

خَلَّصُوا : به کناری رفتند - نَجِيًّا :

نجوا کنان - أَبَاكُمْ : پدرتان - مَوْثِقًا :

پیمان محکمی - مِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ : قبلاً

کوتهای کردید - فِی : در مورد - لَنْ أَبْرَحَ :

هرگز ترک نمی‌کنم - الْأَرْضَ : این

سرزمین - حَتَّى يَأْذَنَ : تا اینکه اجازه

دهد - يَحْكُمُ : داوری کند - خَيْرُ :

بهترین

۸۱- اِرْجِعُوا : بازگردید - أَبْيَكُمُ : رک :

۸۰- يَأْتَانَا : ای پدر ما - مَا شَهِدْنَا :

گواهی ندادیم - عَلِمْنَا : می‌دانستیم

۸۲- وَسَّعِلَ : بی‌پرس - الْقَرْيَةَ : شهر -

الْعِيرَ : کاروان - أَقْبَلْنَا : آمدیم

۸۳- سَوَّلَتْ : آراسته است - جَمِيلٌ : زیبا - عَسَى : شاید، بسا - أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ : که آنان را به نزد من بیاورد

۸۴- تَوَلَّى : روی گرداند - يَاسْفَى : ای دریغ - اِبْيَضَّتْ : به شدت سفید شد - عَيْنَاهُ : دو چشمش - كَظِيمٌ : بسیار

فروخورنده اندوه

۸۵- تَالَّهِ : به خدا سوگند - تَفْتَرُوا تَذْكُرُ : آن قدر یاد می‌کنی - حَرَضًا : بیمار

۸۶- أَشْكُوا : شکوه می‌کنم - بَنَى : اندوه فراوانم - أَعْلَمُ : می‌دانم

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِيَ أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾ اِرْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾ وَسَّعِلَ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاسْفَى عَلَى يُوسُفَ وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَرُوا تَذْكُرُ يُونُسَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنَى وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَاعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

يَبْنَى اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يَوْسُفَ وَآخِيهِ وَلَا تَأَيَّسُوا
مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأَيَّسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسَّنَا وَأَهْلَنَّا الضُّرَّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَلَةٍ فَلَوْ لَنَا
الْكَيْلُ وَتَصَدَّقَ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾
قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُ بِيُوسُفَ وَآخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ
﴿٨٩﴾ قَالُوا أَءِتَلَّكَ لَأَنْتَ يَوْسُفَ قَالَ أَنَا يَوْسُفَ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ
اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ
ءَاثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾ قَالَ
لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يُغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ
الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾ اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقَوُةُ عَلَى وَجْهِ
أَبِي يَأْتِ بِصِيرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا
فَصَلَّتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يَوْسُفَ لَوْلَا أَنْ
تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

۸۷- يَبْنَى : ای فرزندان من! - تَحَسَّسُوا :

جستجو کنید - آخِيه : برادرش -

لَا تَأَيَّسُوا : مأیوس نشوید - رَوْحِ اللَّهِ :

رحمت الهی

۸۸- مَسَّنَا : به ما رسیده است - أَهْلَنَّا :

خانواده ما - الضُّرُّ : گرفتاری قحطی -

جِئْنَا بِ... : ... را آورده ایم - بِبِضَاعَةٍ :

سرمایه ای - مُزْجَلَةٍ : غیر قابل قبول،

ناچیز - أَوْفٍ... الْكَيْلُ : سهمیه (غذایی)

را به طور کامل بده - تَصَدَّقَ : تصدق

کن - يَجْزِي : پاداش می دهد

۸۹- آخِيه : رک : ۸۷

۹۰- آخِي : رک : ۸۷ - مَنَّ : منت نهاده

است - يَتَّقِ : تقوا پیشه کند - لَا يُضِيعُ :

تباہ نمی کند - الْمُحْسِنِينَ : نیکوکاران

۹۱- تَاللَّهِ : به خدا سوگند - لَقَدْ ءَاثَرَكَ :

قطعاً تو را برتری داده است - إِنْ كُنَّا : به راستی بودیم - خَاطِئِينَ : خطاکاران

۹۲- لَا تَتْرِبَ : (هیچ) سرزنشی نیست - يَغْفِرُ... لَكُمْ : شما را می آمرزد - أَرْحَمُ : رحم کننده ترین

۹۳- اذْهَبُوا بِ... : ... را ببرید - قَمِيصِي هَذَا : این پیراهنم - الْقَوُةُ : آن را ببندازید - وَجْهِ : صورت - أَبِي : پدرم -

يَأْتِ : (تا) بشود - بِصِيرًا : بینا - أَتُونِي بِ... : ... را نزد من بیاورید - أَهْلِكُمْ : خانواده تان

۹۴- فَصَلَّتِ : (از مصر) خارج شد - الْعِيرُ : کاروان - أَبُوهُمْ : رک : ۹۳ - أَجِدُ : می یابم - رِيحَ : بو، رایحه - لَوْلَا أَنْ

تُفَنِّدُونِ : اگر مرا دیوانه نشمارید

۹۵- تَاللَّهِ : رک : ۹۱ - ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ : گمراهی سابق

۹۶- **لَمَّا أَنْ جَاءَ** : هنگامی که آمد - **البشیر** : مژده دهنده - **الْقَنَةُ** : آن (پیراهن) را انداخت - **وَجْهَهُ** : صورتش - **ارْتَدَّ** : شد - **بَصِيرًا** : بینا - **الْمِ أَقُل** : مگر نگفتم - **أَعْلَمُ** : می دانم

۹۷- **يَا أَبَانَا** : ای پدر ما - **اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا** : برای ما آمرزش گناهانمان را طلب کن - **كُنَّا خَاطِئِينَ** : خطاکار بودیم

۹۸- **سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي** : به زودی از پروردگارم برایتان آمرزش می طلبم

۹۹- **ءَاوَىٰ إِلَيْهِ** : در کنار خود جا داد - **أَبَوِيهِ** : پدر و مادرش - **ءَامِنِينَ** : در امنیت و سلامت

۱۰۰- **رَفَعَ** : بالا برد - **أَبَوِيهِ** : رک : ۹۹ - **الْعَرْشِ** : تخت پادشاهی - **خَرَّوْا لَهُ** : در برابر او (به زمین) افتادند - **سُجَّدًا** : سجده کنان - **يَتَابَتِ** : ای پدرم - **تَأْوِيلُ** : تعبیر، حقیقت - **قَدْ جَعَلَهَا ... حَقًّا** : که

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۚ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يَوْسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوِيهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوِيهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ تُوفِّىْ مُسْلِمًا ۖ وَالْحَقُّى بِالصَّلَاحِىنَ ﴿١٠١﴾ ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِىْهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

آن را تحقق بخشیده است - **قَدْ أَحْسَنَ بِي** : به من احسان کرده است - **أَخْرَجَنِي** : مرا خارج کرد - **السِّجْنِ** : زندان - **جَاءَ بِكُمْ** : شما را آورد - **الْبَدْوِ** : بیابان - **أَنْ نَزَّغَ** : اینکه فتنه ایجاد کرده بود - **إِخْوَتِي** : برادرانم - **لَطِيفٌ** : باریک بین و مهربان

۱۰۱- **ءَاتَيْتَنِي** : به من دادی - **الْمُلْكِ** : فرمانروایی - **عَلَّمْتَنِي** : به من آموختی - **تَأْوِيلُ** : رک : ۱۰۰ - **الْأَحَادِيثِ** : خوابها - **فَاطِرَ** : (ای) پدیدآورنده - **وَلِيِّ** : سرپرست من - **تُوفِّىْ** : من را بمیران - **الْحَقُّى** : من را ملحق کن

۱۰۲- **أَنْبَاءِ** : اخبار - **نُوحِىهِ** : آن را وحی می کنیم - **مَا كُنْتَ** : نبودى - **لَدَيْهِمْ** : نزد آنان - **أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ** : در کارشان مصمم شدند - **وَهُمْ يَمْكُرُونَ** : در حالی که مکر می کردند

۱۰۳- **وَلَوْ حَرَصْتَ** : هرچند حریص باشی

۱۰۴- **مَا تَسْأَلُهُمْ** : از آنان درخواست

نمی کنی - **إِنْ** : نیست - **ذِكْرٌ** : یادآوری

۱۰۵- **كَآيِنَ مِنْ آيَةٍ** : چه بسیار

نشانه‌هایی - **يُتْرُونَ** : عبور می کنند - **وَهُمْ**

عَنْهَا مُعْرِضُونَ : در حالی که از آنها

روی می گردانند

۱۰۷- **أَفَأَمِنُوا** : آیا در امانند، نمی ترسند -

أَنْ تَأْتِيَهُمْ : که به سراغشان بیاید -

غَاشِيَةً : (مصیبت) فراگیری - **السَّاعَةُ** :

قیامت - **بَغْتَةً** : به طور ناگهانی - **وَهُمْ**

لَا يَشْعُرُونَ : در حالی که غافل اند

۱۰۸- **أَدْعُوا** : دعوت می کنم - **عَلَى**

بَصِيرَةٍ : با بصیرت و معرفت - **اتَّبَعِي** : از

من پیروی کند - **سُبْحَنَ** : منزّه است

۱۰۹- **رِجَالًا** : مردانی - **نوحى** : وحی

می کردیم - **الْقُرَى** : شهرها - **أَفَلَمْ**

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾
وَكَايِنَ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا
وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ
اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ
هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَسُبْحَنَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ
قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ مِنَ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾ حَتَّى
إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ
نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرِدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ
﴿١١٠﴾ لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

يَسِيرُوا : پس مگر گردش نکردند؟ - **فَيَنْظُرُوا** : که ببینند - **دَارُ الْآخِرَةِ** : سرای آخرت - **خَيْرٌ** : بهتر - **اتَّقُوا** : تقوا

پیشه کردند

۱۱۰- **اسْتَيْسَسَ** : کاملاً مأیوس شدند - **ظَنُّوا** : (پیروانشان) گمان کردند - **أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا** : که به آنان دروغ گفته

شده است - **نُجِّيَ** : نجات داده شد - **لَا يُرِيدُ** : بازگردانده نمی شود - **بَأْسُنَا** : عذاب ما

۱۱۱- **قَصَصِهِمْ** : داستان آنان - **أُولِي الْأَلْبَابِ** : خردمندان - **حَدِيثًا** : سخنی - **يُفْتَرَى** : که به دروغ بافته شده باشد -

الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ : آنچه پیش از آن است (کتب آسمانی)

سورة زعد

۱- أَنْزَلَ : نازل شد

۲- رَفَعَ : برافراشت - عَمِدٌ : ستون هایی -

تَرَوْنَهَا : (که) آنها را ببینید - اِسْتَوَى :

احاطه و استقرار یافت - العَرِشُ : تخت

(پادشاهی جهان) - سَحَّرَ : به تسخیر

در آورد - يَجْرِي : در حرکتند - مُسَيَّ :

معین - يُدَبِّرُ : تدبیر می کند - يُفَصِّلُ : به

تفصیل بیان می کند - تَوْقِنُونَ : یقین

پیدا کنید

۳- مَدَّ : گسترانید - رَوَّاسٍ : کوه ها -

أَنْهَارًا : نهلهایی - الثَّمَرَاتِ : میوه ها -

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ : انواع مختلف - يُعْشَى :

می پوشاند

۴- قَطَعَ مُتَجَاوِرَةً : قطعاتی (با طبیعت

مختلف ولی) مجاور هم - أَعْنَابٍ :

انگورها - زَرَعٌ : کشتزارها - نَخِيلٌ

صِنَوَانٌ : درختان خرماي هم ریشه - يُسْقَى : آبیاری می شوند - نُفَصِّلُ : برتری می دهیم - الْأَكْلُ : میوه

۵- إِنْ تَعْجَبْ : اگر تعجب می کنی - كُنَّا : شدیم - تُرَابًا : خاک - الْأَعْلَلُ : غل و زنجیرها - أَعْنَاقِهِمْ : گردن هایشان -

أَصْحَابُ النَّارِ : اهل آتش

سُورَةُ الزُّعْدِ آیاتھا ۴۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَرَّتْ لَكَ آيَةُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَحَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُعْشَى لَيْلَ النَّهَارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝ وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مُّتَجَاوِرَةٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنَوَانٌ وَغَيْرُ صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِصِّلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا أَءَنْنَا لَمْ يَخْلُقْ جَدِيدًا أَوَلَيْكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِهِمْ ۚ أُولَٰئِكَ الْأَعْلَلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

لَقَدْ

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ
 قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى
 ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ
 قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ
 وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ
 وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ
 جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾
 لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ
 أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرَ مَا بِأَنْفُسِهِمْ
 وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ
 دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا
 وَيُنْزِلُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ
 وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
 مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

بِالنَّهَارِ : در روز

عَمَّ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ : از تو تقاضای
 تعجیل در عذاب می کنند - الْحَسَنَةُ :
 رحمت و سلامت - وَقَدْ خَلَتْ : در
 حالی که سپری شده است - الْمَثَلَاتُ :
 بلاهای عبرت آوری - ذُو : دارا -
 الْعِقَابُ : کیفر، مجازات

٧- لَوْلَا أُنزِلَ : چرا نازل نشده است؟ -
 مُنْذِرٌ : بیم دهنده - هَادٍ : هدایت کننده ای
 ٨- تَحْمِلُ : (در شکم) حمل می کند -
 أُنْثَى : ماده ای - مَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ : خونی
 را که رحم به مصرف جنین می رساند -
 مَا تَزْدَادُ : خون زایدی که رحم بیرون

می دهد

٩- الشَّهَادَةِ : آشکار - الْمُتَعَالِ : بلندمرتبه
 ١٠- سَوَاءٌ : یکسان - أَسْرَ : پنهان کند -
 جَهَرَ : بانگ زند - مُسْتَخْفٍ :
 پنهان کننده (خود) - سَارِبٌ : راهرونده -

١١- مُعَقِّبَاتٌ : مراقبانی (از فرشتگان) - بَيْنَ يَدَيْهِ : روبرویش - يَحْفَظُونَهُ : او را حفظ می کنند - أَمْرِ اللَّهِ : بلیاتی که
 همه به فرمان خداست - لَا يُغَيِّرُ : تغییر نمی دهد - مَا بِقَوْمٍ : وضعیت هیچ قومی - أَرَادَ : بخواهد - لَا مَرَدَّ : (هیچ)
 برگشتی نیست - وَالٍ : یاور، سرپرست

١٢- يُرِيكُم : به شما نشان می دهد - خَوْفًا : ترساننده - طَمَعًا : امیدوار کننده - يُنْزِلُ : پدید می آورد - السَّحَابَ :
 ابرهای - الثِّقَالَ : سنگین بار

١٣- يُسَبِّحُ : تسبیح می کند - بِحَمْدِهِ : با ستایش او - خِيفَتِهِ : ترس او - يُرْسِلُ : می فرستد - الصَّوَاعِقَ : صاعقه ها -
 يُصِيبُ بِهَا : آن (صاعقه ها) را می رساند - يُجَادِلُونَ : مجادله می کنند - الْمِحَالِ : کیفر